

Jaarverslag

Verslag klachtenbehandeling 2019

Jaarverslag

Verslag klachtenbehandeling 2019

Goedgekeurd door de Verenigde Advies- en Onderzoekscommissie op 18 juni 2020.

Er bestaat ook een Franse versie van dit verslag.
Il existe aussi une version française du présent rapport.

Hoge Raad voor de Justitie
IJzerenkruisstraat 67
B-1000 Brussel

Tel: +32 (0)2 535 16 16

www.hrj.be

Inhoud

I.	INLEIDING	1
II.	CONCREET VERLOOP VAN DE KLACHTENPROCEDURE	2
1.	ONTVANGST VAN EEN KLACHT	2
2.	ONTVANKELIJKHEIDSONDERZOEK.....	2
3.	BEVOEGDHEIDSONDERZOEK	3
4.	ONDERZOEK VAN DE KLACHT	4
5.	BEOORDELING EN AANBEVELING	5
6.	BEPERKINGEN.....	6
7.	VOORUITZICHTEN.....	6
III.	ANALYSE VAN DE KLACHTENDOSSIERS DIE IN 2019 WERDEN BEHANDELD	7
1.	TERMINOLOGISCHE VERDUIDELIJKINGEN	7
2.	ALGEMEEN OVERZICHT VAN DE KLACHTENDOSSIERS	10
3.	DE EINDBESLISSINGEN	18
4.	GEGRONDE KLACHTEN.....	23
IV.	BESLUIT	37

I. Inleiding

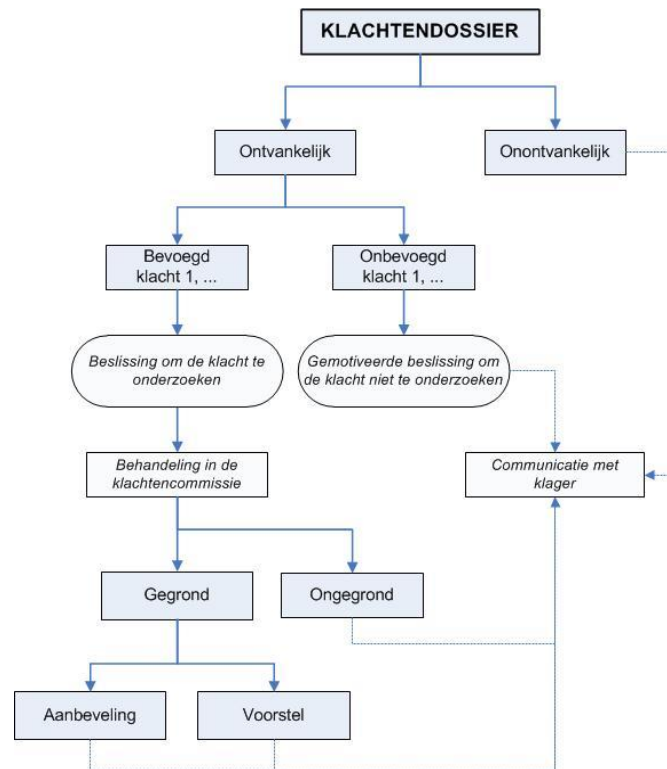
De klachtenbehandeling maakt deel uit van het bevoegdheidspakket van de advies- en onderzoekscommissies van de Hoge Raad voor de Justitie, en vormt een van de instrumenten waarover deze commissies beschikken om hun toezichtbevoegdheid op de werking van de rechterlijke orde uit te oefenen. De klachtbevoegdheid ligt vervat in artikel 259*bis*-15 van het Gerechtelijk Wetboek.

Elke klacht die betrekking heeft op een disfunctie van de rechterlijke orde, kan bij de Hoge Raad worden ingediend. Het is de taak van de Hoge Raad om die klachten te behandelen, de opvolging ervan te verzekeren en aanbevelingen te formuleren.

De klachten over de werking van de rechterlijke orde langs Nederlandstalige kant worden behandeld door de AOC. De klachten die betrekking hebben op de rechterlijke orde langs Franstalige en Duitstalige kant worden door de CAE behandeld.

De communicatie met de klager verloopt in de taal waarin de klacht werd opgesteld.

II. Concreet verloop van de klachtenprocedure

1. Ontvangst van een klacht

Bij ontvangst van een klacht maakt het secretariaat een 'klachtendossier' aan dat wordt geregistreerd onder een referentienummer. Binnen de tien dagen wordt aan de klager een ontvangstbericht gestuurd.

Elk klachtendossier wordt geregistreerd. Niet zelden formuleert een klager in een enkele brief verschillende klachten. Elke klacht wordt geïdentificeerd en afzonderlijk onderzocht, en het dossier wordt slechts afgesloten wanneer alle geformuleerde klachten werden behandeld.

2. Ontvankelijkheidsonderzoek

Het ontvankelijkheidsonderzoek filtert de klachtendossiers hoofdzakelijk op grond van de *vorm*: enkel schriftelijke, ondertekende en gedagtekende brieven die de volledige identiteit van de klager bevatten, komen in aanmerking voor behandeling (art. 259bis-15, §2 Gerechtelijk Wetboek).

Deze vormvoorwaarden worden niettemin zo ruim mogelijk geïnterpreteerd om de drempel tot de Hoge Raad voor iedereen zo laag mogelijk te houden. Zo worden bijvoorbeeld een fax met handtekening of een e-mail waaraan een scan van de klacht met de handgeschreven handtekening van de klager is toegevoegd, aanvaard.

Bij een klacht die niet aan een van de formele voorwaarden voor ontvankelijkheid beantwoordt, krijgt de klager in beginsel gedurende een zekere termijn de gelegenheid om zijn klacht te regulariseren. Daarna is de klacht definitief onontvankelijk wanneer de klager de gevraagde regularisatie niet heeft uitgevoerd.

Anonieme klachten zijn veeleer zeldzaam en kunnen per definitie niet worden geregulariseerd.

3. Bevoegdheidsonderzoek

Het bevoegdheidsonderzoek is de tweede stap en betreft de *grond* van de klachten die in het ‘klachtendossier’ voorkomen.

De Hoge Raad is alleen bevoegd voor klachten die de werking van de rechterlijke orde betreffen (artikel 259bis-15, §1 Gerechtelijk Wetboek).

Zelfs indien een klacht duidelijk de werking van de rechterlijke orde betreft, moet de klachtencommissie nog vijf bijkomende onbevoegdheidsgronden in acht nemen.

Zo moet zij zich krachtens artikel 259bis-15, §3 van het Gerechtelijk Wetboek in de volgende vijf gevallen onbevoegd verklaren:

1) Klachten die behoren tot de strafrechtelijke of tuchtrechtelijke bevoegdheid van andere overheden (art. 259bis-15, § 3, 1° Gerechtelijk Wetboek)

Het betreft hier klachten die ofwel onder de strafrechtelijke bevoegdheid van de procureur des Konings of van de procureur-generaal, ofwel onder de tuchtrechtelijke bevoegdheid van de korpschef of andere overheden vallen (bijvoorbeeld de stafhouder van de advocaten, ...) ¹.

Het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat de klager in dergelijke gevallen doorverwezen kan worden naar de bevoegde overheden.

Die overheid is op haar beurt gehouden de commissie op gemotiveerde wijze in te lichten over het gevolg dat aan de klacht werd gegeven (artikel 259bis-15, §3, laatste lid van het Gerechtelijk Wetboek).

Wanneer de Hoge Raad bij het uitvoeren van zijn opdrachten vaststelt dat de tuchtrechtelijke aansprakelijkheid van een lid van de rechterlijke orde mogelijks in het gedrang komt, moeten deze gegevens worden overgemaakt aan de bevoegde tuchtoverheid. De tuchtoverheid beslist autonoom welk gevolg hieraan gegeven wordt, maar moet de Commissie hierover op gemotiveerde wijze informeren.

2) Klachten met betrekking tot de inhoud van een rechterlijke beslissing (art. 259bis-15, § 3, 2° Gerechtelijk Wetboek)

De Hoge Raad mag zich niet inlaten met klachten die gaan over de inhoud van rechterlijke beslissingen omdat dit zou indruisen tegen de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht.

Het begrip ‘rechterlijke beslissing’ wordt ruim geïnterpreteerd en omvat niet alleen beschikkingen, vonnissen en arresten, maar slaat ook op iedere gerechtelijke beslissing die in het kader van een gerechtelijke procedure wordt genomen, zoals een beslissing om een klacht zonder gevolg te klasseren.

---

¹ Artikel 404, eerste en tweede lid van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt: “Op diegenen die hun ambtsplichten verzuimen of door hun gedrag afbreuk doen aan de waardigheid van hun ambt, kunnen de tuchtstraffen [...] worden toegepast. De tuchtstraffen [...] kunnen tevens worden opgelegd aan personen die de taken van hun ambt verwaarlozen en zodoende afbreuk doen aan de goede werking van justitie of aan het vertrouwen in die instelling.”

3) Klachten waarvan het doel via het aanwenden van een gewoon of buitengewoon rechtsmiddel kan of kon worden bereikt (art. 259bis-15, § 3, 3° Gerechtelijk Wetboek)

Een klacht komt in principe slechts in aanmerking voor behandeling wanneer alle andere mogelijke wettelijke middelen en procedures zijn uitgeput. Hieronder worden niet alleen de klassieke rechtsmiddelen begrepen, maar al de rechtsmiddelen en procedures die de burger ter beschikking heeft (of had) om het gewenste doel te bereiken².

De advies- en onderzoekscommissies moeten zich dus onbevoegd verklaren indien de klager zijn doel kan of kon bereiken via het aantekenen van verzet, hoger beroep of cassatieberoep. Hetzelfde gebeurt wanneer in de beslissing verschrijvingen of misrekeningen voorkomen, die eenvoudig kunnen verbeterd worden door een vordering tot uitlegging of verbetering van een beslissing (zie de artikelen 793 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek).

4) Klachten die al zijn behandeld en die geen nieuwe gegevens bevatten (art. 259bis-15, §3, 4° Gerechtelijk Wetboek)

Een brief van een klager die vraagt om een beslissing van de advies- en onderzoekscommissie te herzien, wordt veeleer beschouwd als een navolgend stuk in het oorspronkelijke dossier. Er wordt met andere woorden geen nieuw dossier geopend. De commissie zal wel nagaan of de klager in deze brief voldoende elementen aanreikt om het dossier te heropenen. Is dit het geval, dan wordt de klager daarvan op de hoogte gebracht. Is dit niet het geval, dan wordt meegedeeld dat de commissie haar beslissing handhaaft.

5) Klachten die kennelijk ongegrond zijn (art. 259bis-15, §3, 5° Gerechtelijk Wetboek)

Wanneer niet duidelijk is waarop een klacht slaat of de klacht moeilijk te begrijpen is, zal de commissie steeds om verduidelijking binnen een bepaalde termijn vragen. Meestal komt hierop binnen de gevraagde termijn een antwoord en wordt de klacht verder in overweging genomen.

Blijkt uit de overgemaakte stukken dat de klager wordt bijgestaan door een advocaat, dan vraagt de commissie de toestemming van de klager om met die advocaat contact op te nemen om de klacht te laten verduidelijken.

Aan de klager wordt soms ook aangeraden om zich te laten bijstaan door een familielid of een justitiehuis om de klacht helder te formuleren.

Slechts indien de indiener van de klacht (of zijn raadsman) - ondanks herhaaldelijk aandringen - niet reageert binnen de opgegeven termijn of indien de aanvullende informatie geen verduidelijking brengt, of wanneer uit de loutere lezing van de klacht rechtstreeks blijkt dat zij duidelijk lichtzinnig van aard is, wordt de klacht kennelijk ongegrond bevonden.

4. Onderzoek van de klacht

Wanneer de commissie zich bevoegd verklaart voor het behandelen van de klacht, wordt er meestal in een volgende fase informatie opgevraagd bij de gerechtelijke instanties, de klager en/of zijn advocaat. Wanneer de klacht handelt over bijvoorbeeld een strafonderzoek, het verloop van een procedure of de houding van een magistraat, heeft de klager dikwijls niet zelf de nodige informatie of gegevens. De commissie neemt dan contact op met de gerechtelijke overheden. Meestal geven ze vlot de gevraagde informatie.

Wanneer al de gevraagde informatie is verzameld, wordt het dossier geagendeerd op de vergadering van de commissie. Als de commissie meent dat het onderzoek volledig is gevoerd, wordt er voor elke klacht een eindbeslissing genomen. Al de stappen en beslissingen die in het dossier worden genomen, worden genoteerd op de dossierfiche, zodat de leden van de commissie op de hoogte zijn van het verloop van het klachtendossier.

² Parl. St. Kamer, 1997-98, nr. 1677/1, 13.

In eerste instantie tracht de klachtencommissie zoveel mogelijk informatie op te vragen bij de klager zelf. Zo wordt regelmatig een kopie gevraagd van rechterlijke beslissingen of van officiële stukken. Soms heeft de klager deze documenten niet. De commissie vraagt dan aan de klager of ze voor verdere informatie contact mag opnemen met zijn of haar raadsman.

Alleen in bepaalde heel uitzonderlijke gevallen wordt de klager uitgenodigd om zijn klacht mondeling te komen toelichten.

In bepaalde gevallen kan de commissie besluiten haar optreden op te schorten om de onafhankelijkheid van de rechters bij de uitoefening van hun gerechtelijke bevoegdheden of de onafhankelijkheid van het openbaar ministerie bij de uitoefening van individuele opsporingen en vervolgingen te eerbiedigen, zoals bepaald in artikel 151, § 2, eerste lid, tweede zin, van de Grondwet. Wanneer de elementen die in een klacht aan de orde worden gesteld, voor onderzoek in het kader van een lopende procedure aan een rechtscollege worden (of waarschijnlijk zullen worden) voorgelegd, onthoudt de commissie zich dan ook van inmenging, zelfs indirect, in die procedure.

5. Beoordeling en aanbeveling

Bij de beoordeling van de gegrondheid van een klacht gaan de advies- en onderzoekscommissies na of er een disfunctie in de werking van de rechterlijke orde heeft plaatsgevonden. Voor de HRJ is er sprake van een 'disfunctie' wanneer "*de aan de rechtzoekende geleverde dienst niet conform is met wat legitiem kan worden verwacht van de openbare dienstverlening door de rechterlijke orde*"³. De HRJ is immers van mening dat het zoeken naar een fout of verantwoordelijkheid van de magistraat een te enge visie is op het begrip 'disfunctie'. Ook andere aspecten kunnen aan de basis liggen van een gegronde klacht, zelfs als er geen fouten zijn, zoals bijvoorbeeld de organisatie of de werking van de dienst, de formulering van wetgeving, het bestaan van tegenstrijdige instructies, gewoontes of wettelijke bepalingen.

Indien er geen disfunctie wordt vastgesteld, wordt de klacht door de commissie als *ongegrond* afgewezen. Wanneer alle klachten uit het dossier werden onderzocht, krijgt de klager een brief met de beslissing(en) en de redenen daarvoor. Het dossier wordt daarmee afgesloten. Volgens de wet is er tegen de beslissingen van de commissie geen rechtsmiddel. Ze zijn dus definitief.

Reacties van klagers en van magistraten of korpschefs op de beslissing worden evenwel steeds met de nodige ernst geanalyseerd en kunnen leiden tot de heropening van het klachtendossier indien er nieuwe elementen zijn.

Wordt de klacht *gegrond* verklaard, dan verwittigt de commissie de klager en de betrokken instantie hiervan.

De commissie kan aan de betrokken instanties (en zodoende indirect ook de andere rechtscolleges) en de minister van Justitie aanbevelingen doen zodat het betreffende probleem in de toekomst wordt voorkomen. Ze kan ook voorstellen formuleren om de algemene werking van de rechterlijke orde te verbeteren. Deze aanbevelingen en voorstellen worden gestuurd naar de betrokken instanties. Ze worden ook gepubliceerd op de website van de Hoge Raad voor de Justitie (<http://www.hrj.be>) en in het jaarverslag.

Soms is het niet aangewezen om een probleem dat wordt aangeklaagd bij de Hoge Raad enkel te beoordelen op zijn gegrondheid. De wetgever heeft aan de Hoge Raad de bevoegdheid gegeven om te verhelpen aan disfuncties die aan het licht zijn gekomen. Zo kunnen de klachtencommissies proberen om de standpunten van de klager en de betrokken instantie duidelijker te maken zodat er meer kans is dat ze tot een oplossing komen.⁴ Soms gaat het probleem om een persoonlijk conflict tussen twee partijen. Dan is het vaak niet mogelijk of wenselijk om de klacht van een van hen gegrond te verklaren. Indien het probleem kan worden opgelost door de tussenkomst van de klachtencommissie - eventueel via bemiddeling - dan zal het dossier mogelijk worden afgesloten zonder een beoordeling over gegrondheid, maar wordt het dossier geregistreerd als 'zonder voorwerp geworden'.

³ Deze definitie van het begrip "disfunctie" werd aangenomen door de Verenigde advies- en onderzoekscommissie op haar vergadering van 29 september 2005.

⁴ *Parl. St. Kamer, 1997-98, nr. 1677/1, 62.*

Klachten over de werking van justitie zijn soms de aanleiding voor ambtshalve adviezen van de Hoge Raad. Zij kunnen indirect eveneens een bron van inspiratie zijn voor het Parlement en de minister van Justitie wanneer zij de aanbevelingen en voorstellen van de Hoge Raad aanwenden om voor de aangeklaagde problemen meer algemene oplossingen te ontwikkelen.

De behandeling van een klacht kan tenslotte ook aanleiding geven tot het *opstarten van een bijzonder onderzoek*.

6. Beperkingen

Een klacht kan dus de start zijn van verschillende initiatieven vanuit de Hoge Raad. Maar dat betekent niet automatisch dat de klager hiermee geholpen is in zijn individuele geval. Aan de beoordeling van de Hoge Raad zijn immers geen rechtsgevolgen verbonden. De Hoge Raad kan alleen maar bemiddelen of advies geven. Het is belangrijk dat klagers dit beseffen om teleurstelling en ergernis te vermijden.

7. Vooruitzichten

De wetgeving die de procedure voor klachtenbehandeling regelt, werd hervormd in 2014⁵ en 2016⁶. Die hervormingen werden vooral doorgevoerd om de klachtenbehandeling over te hevelen van de Hoge Raad naar de gerechtelijke entiteiten en de Hoge Raad aan te wijzen als toezichthouder en beroepsinstantie voor alle klachten, waaronder meer bepaald klachten die rechtstreeks bij de korpschefs worden ingediend. Die hervormingen zijn op heden echter (nog) niet in werking getreden en werden (nog) niet geconcretiseerd.

In een studie, uitgevoerd met de steun van de Europese Commissie en een internationale consultant, wordt onderzocht hoe de nieuwe procedure voor klachtenbehandeling zou kunnen ingevoerd worden in de praktijk. Daarbij worden ook het College van de hoven en rechtbanken en het College van het openbaar ministerie betrokken. Dit onderzoek moet leiden tot een optimaal model dat mogelijk zal leiden tot het voorstellen van wetwijzigingen.

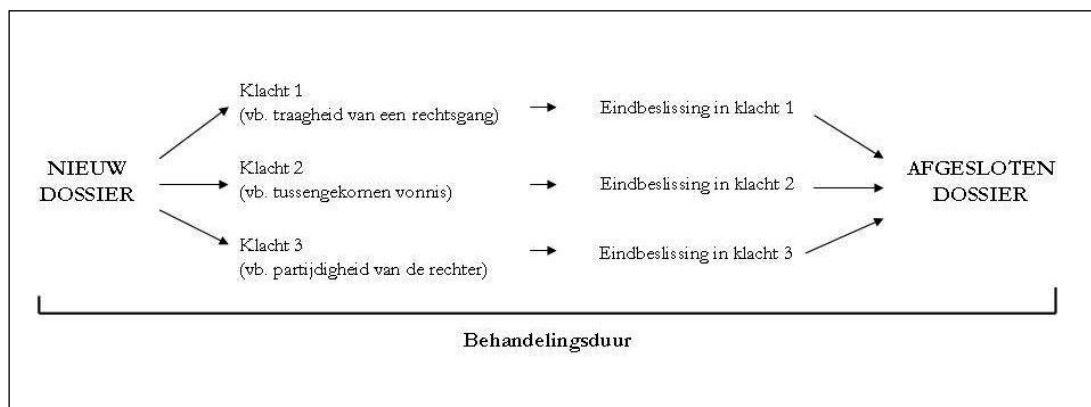
---

⁵ Wet van 4 april 2014 tot hervorming van de procedure van klachtenbehandeling bij de Hoge Raad voor de Justitie (nog niet in werking op dit moment).

⁶ Wet van 4 mei 2016 houdende internering en diverse bepalingen inzake justitie.

III. Analyse van de klachtendossiers die in 2019 werden behandeld

1. Terminologische verduidelijkingen

Een klachtendossier kan bestaan uit een of meerdere klachten. Nemen we het voorbeeld van iemand die klaagt:

- over de traagheid van zijn proces (rechtsgang);
- over het uitgesproken vonnis;
- over de partijdigheid van de rechter.

In dit geval zal de commissie slechts één enkel dossier openen, maar zal zij de drie klachten behandelen⁷ zodat klager een duidelijk antwoord krijgt op alle aspecten van zijn dossier.

Het is niet altijd gemakkelijk om de diverse klachten binnen eenzelfde klachtendossier van elkaar te onderscheiden en ze in categorieën op te delen.

Een klachtendossier met diverse klachten wordt pas afgesloten wanneer voor elk van de klachten in het dossier een eindbeslissing is genomen. De dossiers waarin ten minste één klacht nog niet was afgesloten op 31 december 2019, worden dus in de tabel vermeld als 'hangende'⁸. Het feit dat verschillende eindbeslissingen worden genomen binnen eenzelfde dossier, verklaart dat er meer eindbeslissingen zijn dan afgesloten dossiers.

We verstaan onder:

- nieuwe dossiers: de dossiers die binnen het kalenderjaar worden geregistreerd. Daarbij geldt de datum van ontvangst van de klacht bij de Hoge Raad als criterium;
- afgesloten dossiers: de dossiers waarbij voor elk van de klachten een eindbeslissing is genomen uiterlijk op 31 december van het jaar. Deze dossiers kunnen ofwel in datzelfde jaar of in de voorgaande jaren geopend zijn;
- hangende dossiers: de dossiers die nog niet waren afgesloten op 31 december van het jaar, en die ofwel in datzelfde jaar (soms op het einde van het jaar), ofwel in een van de voorgaande jaren waren geopend;
- behandelingsduur: de termijn tussen de datum waarop een dossier is geopend en de datum van afsluiten van een dossier.
- trefwoorden: geven kernachtig weer waarover de klachten handelen.

⁷ Indien de klager de Hoge Raad echter bij tussenpozen diverse klachtenbrieven stuurt, die telkens gaan over verschillende zaken, zullen er verschillende dossiers worden geopend.

⁸ Zie tabel 1, laatste kolom.

Hierna volgen de *trefwoorden* per thema (zie de onderstaande tabellen 2, 3 en 4):

- Omgang en communicatie met justitie:
  - *Communicatie met de magistraat van de zetel;*
  - *Communicatie met de magistraat van het parket;*
  - *Communicatie met de griffie;*
  - *Communicatie met het secretariaat van het parket.*

Deze klachten gaan bijvoorbeeld over het onbeantwoord blijven van brieven van de klager, een onjuist of laattijdig antwoord op een brief, een gebrekkige dienstverlening ...

- *Beslissing niet meegedeeld door de griffie*
- Kritiek op rechterlijke beslissing:
  - *Kritiek op het vonnis;*
  - *Kritiek op het arrest;*
  - *Kritiek op het sepot;*
  - *Kritiek op elke andere rechterlijke beslissing.*

Wanneer de klager het oneens is met een vonnis of een arrest, met de aanstelling van een deskundige, met het niet uitvoeren door de onderzoeksrechter van onderzoeksdaden die de klager heeft gevraagd, met het sepot van een klacht door de procureur, enz., wordt zijn klacht in deze categorie ondergebracht.

- Traagheid van de rechtsgang:
  - *Lange duur van de rechtspleging;*
  - *Lange duur van het beraad;*
  - *Lange duur van het deskundigenonderzoek.*

In deze categorie worden de klachten over het lang duren van de rechtsgang ondergebracht, bijvoorbeeld wanneer de wettelijke termijn voor de uitspraak van een rechterlijke beslissing werd overschreden, wanneer de uitspraak herhaaldelijk werd uitgesteld, wanneer een deskundigenonderzoek lang duurt en dergelijke meer. Bij de klachten over het trage verloop van een deskundigenonderzoek is de traagheid soms maar schijn, bijvoorbeeld omdat de partijen niet antwoorden op de vragen van de deskundige. Dat neemt niet weg dat de commissie zal nagaan of de rechter zijn toezicht op het verloop van het deskundigenonderzoek goed heeft uitgevoerd.

- Gedrag of gebrek aan eerbied van magistraat, deskundige of griffier:
  - *Gedrag/gebrek aan eerbied van de magistraat:* het gaat om klachten over het gedrag of de uitingen van de magistraat op de zitting die door de klager als agressief of misplaatst werden ervaren;
  - *Gedrag/gebrek aan eerbied van de griffier:* klachten over onder meer de wijze waarop een klager door griffiepersoneel werd behandeld, of klachten over de houding van de griffier op de zitting;
  - *Gedrag/gebrek aan eerbied van de deskundige:* vaak klachten over de deskundige die een aantal argumenten of documenten van de klager niet in aanmerking heeft genomen.
- *Verloop van de procedure:* klachten over bijvoorbeeld de volgorde van pleiten voor de rechtbank, verlies van een dossier, het verloop van de zittingen, ...
- *Partijdigheid van de magistraat / van de deskundige:*
  - Partijdigheid van de magistraat;
  - Partijdigheid van de deskundige.

De magistraat of de deskundige wekte volgens de klager door zijn gedrag de schijn op partijdig te zijn. Soms hebben de klachten waarin de partijdigheid van de magistraat aan de kaak wordt gesteld (en die dus onder dit trefwoord zijn opgenomen) in werkelijkheid betrekking op de inhoud van de rechterlijke beslissing die hij nam. In dat geval moet de advies- en onderzoekscommissie zich onbevoegd verklaren.

- Niet-begrijpen van de rechterlijke beslissing: het betreft klachten waarbij de klager de beslissing van de magistraat niet begrijpt.
- Onduidelijkheid van de beslissing: dit zijn gevallen waarin de klager klaagt over het gebrek aan duidelijkheid van de beslissing, bijvoorbeeld door het gebruik van juridische vaktaal.
- Geen betrekking op de werking van de rechterlijke orde: deze klachten gaan bijvoorbeeld over het optreden van de politie, de behandeling van een gedetineerde of geïnterneerde in een gevangenis of een instelling, administratieve beslissingen, het al dan niet optreden van administratieve diensten voor jeugdzorg of jeugdbescherming ...
- Kritiek op de werking van de politiediensten: klachten tegen politiediensten vallen onder een specifieke categorie.
- Toegang tot het gerecht/kostprijs van justitie
- Verzoek om juridisch advies: het betreft vragen van allerlei aard die klagers stellen, bijvoorbeeld: hoe verloopt een procedure?; wat te doen indien er niet akkoord wordt gegaan met een sepot?; is het opportuun om hoger beroep in te stellen? ...
- Kritiek op de wetgeving: wanneer de rechtzoekende zich bijvoorbeeld beklagt over onlogische regels of leemtes in de wet, valt zijn klacht onder deze categorie.
- Tenuitvoerlegging/betekening van de beslissing: dit betreft klachten over de procedures die volgen op de uitspraak van de rechterlijke beslissing.
- Klacht over een advocaat, stafhouder, notaris, gerechtsdeurwaarder, bewindvoerder over goederen en/of de beschermde persoon, of schuldbemiddelaar:
  - Klacht over een advocaat: het gaat om allerlei klachten over het optreden van een advocaat (het onbeantwoord laten van brieven, onduidelijke of te hoge erelonen, fout in het kader van een procedure ...);
  - Klacht over een stafhouder: het gaat om klachten over de houding of de beslissingen van een stafhouder of van de raad van de Orde in een geschil tussen de klager en een advocaat;
  - Klacht over een notaris: het betreft klachten van allerlei aard over het optreden van een notaris (het onbeantwoord laten van brieven, onduidelijke erelonen of vertraging in de uitvoering van de toevertrouwde opdracht, ...);
  - Klacht over een gerechtsdeurwaarder: het betreft klachten van allerlei aard over het optreden van een gerechtsdeurwaarder;
  - Klacht over een bewindvoerder van goederen en/of de te beschermen persoon: dit gaat over allerlei klachten over de uitvoering van het mandaat van bewindvoerder van goederen en/of de persoon (het onbeantwoord laten van brieven, het niet opstellen van de jaarlijkse rekeningen, ...).
  - Klacht over een schuldbemiddelaar: allerlei klachten die betrekking hebben op de tussenkomst van een schuldbemiddelaar
- Allerlei: deze categorie groepeerde klachten die niet met andere categorieën gelijkgesteld kunnen worden.
- Onmogelijk vast te stellen: dit betreft klachten die zo slecht verwoord zijn dat het niet mogelijk is te achterhalen waarover de klager zich beklagt, ook niet met de aanvullende informatie die aan klager werd gevraagd.
- Verzoek tot tussenkomst: de klager verzoekt de commissie om bijstand of tussenkomst, gewoonlijk in een gerechtelijke of administratieve procedure.
- Gebruik van talen in gerechtszaken: dit trefwoord wordt gebruikt wanneer klager vindt dat de taal van de rechtspleging niet in overeenstemming is met de wet van 15 juni 1935 betreffende het gebruik der talen in gerechtszaken.

2. Algemeen overzicht van de klachtendossiers

Tabel 1: Nieuwe dossiers, afgesloten dossiers en hangende dossiers in 2019

NIEUWE DOSSIERS		AFGESLOTEN DOSSIERS		HANGENDE DOSSIERS OP 31/12/2019	
CAE	118	CAE	112	CAE	53
AOC	145	AOC	150	AOC	43
Totaal	263	Totaal	262	Totaal	96

2.1. Afgesloten dossiers in 2019

In de loop van het jaar 2019 werden **262** dossiers afgesloten: **150** bij de AOC en **112** bij de CAE.

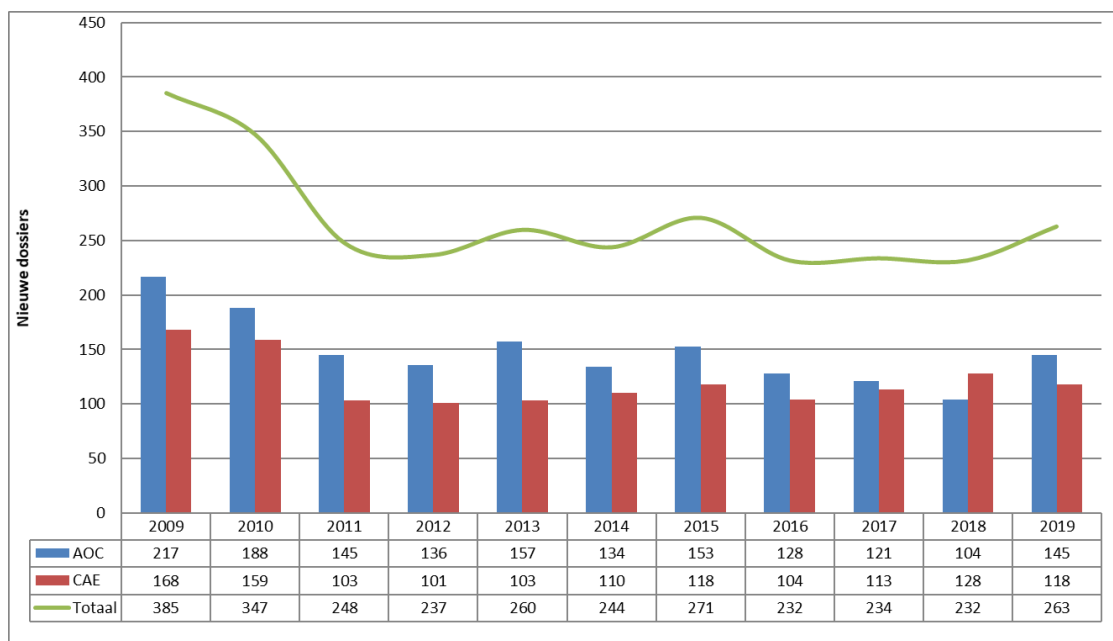
- 86,26% (n=226) van deze klachten werd ingediend door een procespartij of een partij die niet aan het proces deelneemt.
- 5,34% (n=14) van deze klachten werd door een lid van de rechterlijke orde ingediend.
- 2,29% (n=6) van deze klachten werd door een advocaat in eigen naam ingediend.
- 6,11% (n=16) van deze klachten werd door een juridisch expert, een lid van de griffie of door andere personen of instellingen aan de Hoge Raad toegestuurd.

Van de **262** afgesloten dossiers:

- werden er 253 dossiers ontvankelijk verklaard. Deze hielden in totaal **417** klachten in;
- werden 9 dossiers onontvankelijk verklaard (8 door de AOC en 1 door de CAE).

2.2. Nieuwe dossiers per kalenderjaar: evolutie 2009-2019

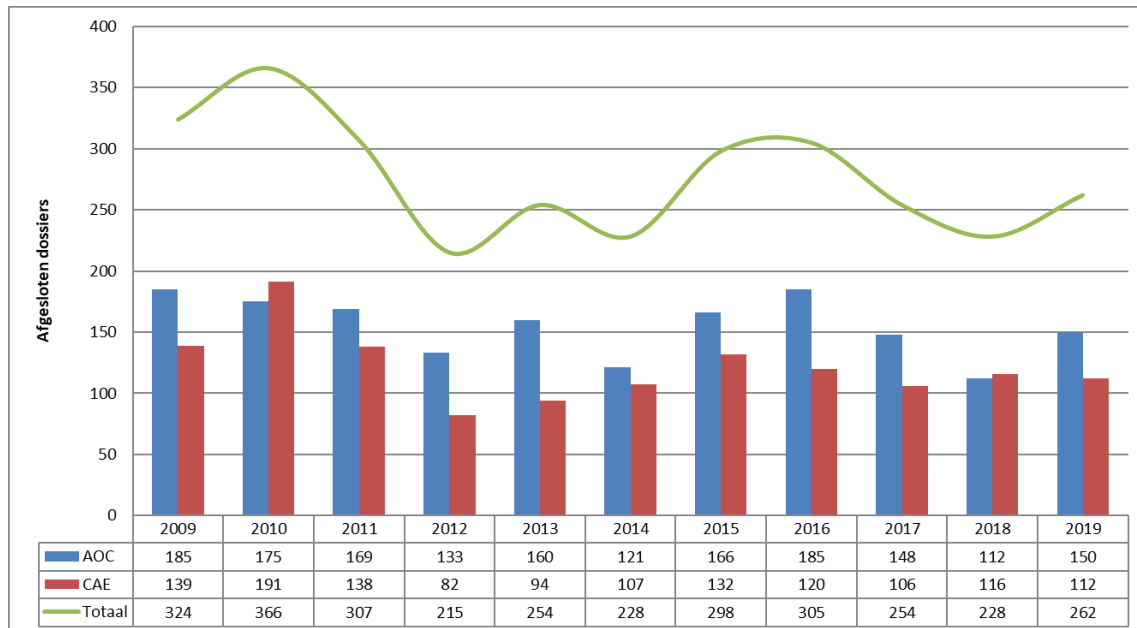
Grafiek 1: Nieuwe dossiers per kalenderjaar: evolutie 2009-2019

Het aantal nieuwe dossiers in 2019 bedraagt **263** (232 in 2018).

2.3. Dossiers afgesloten per kalenderjaar: evolutie 2009-2019

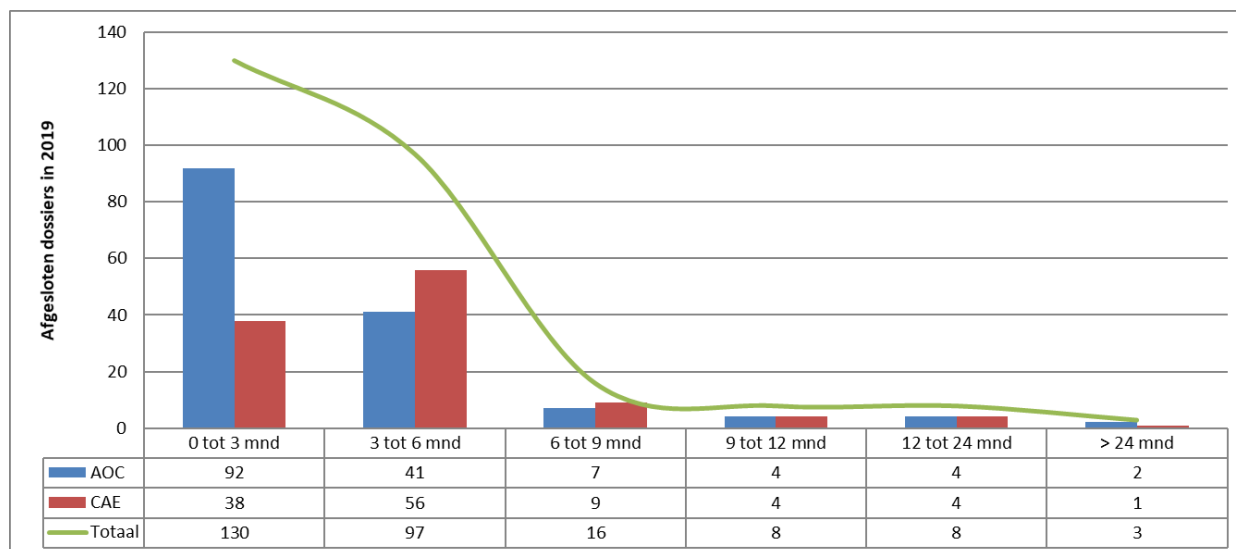
Grafiek 2: Dossiers afgesloten per kalenderjaar: evolutie 2009-2019

262 dossiers werden in 2019 afgesloten (228 in 2018).

2.4. Behandelingsduur van de in 2019 afgesloten dossiers

Grafiek 3: Behandelingsduur van de in 2019 afgesloten dossiers

- 49,62% (n=130) van de in 2019 afgesloten dossiers werden afgesloten binnen een termijn van 0 tot 3 maanden.
- 37,02% (n=97) van de in 2019 afgesloten dossiers werden afgesloten binnen een termijn van 3 tot 6 maanden.
- 6,11% (n=16) van de in 2019 afgesloten dossiers werden afgesloten binnen een termijn van 6 tot 9 maanden.
- 3,05% (n=8) van de in 2019 afgesloten dossiers werden afgesloten binnen een termijn van 9 tot 12 maanden.
- 3,05% (n=8) van de in 2019 afgesloten dossiers werden afgesloten binnen een termijn van 12 tot 24 maanden.
- 1,15% (n=3) van de in 2019 afgesloten dossiers werden afgesloten binnen een termijn van meer dan 24 maanden.

De commissies streven ernaar om de klager binnen de 3 maanden na ontvangst van zijn klacht in te lichten over de eindbeslissing die in zijn dossier werd genomen.

Vanzelfsprekend staren de commissies zich niet blind op deze termijn. Het mag duidelijk zijn dat sommige dossiers zo complex zijn dat zij een grondig onderzoek (of eventueel hoorzittingen) vergen. Dit alles leidt onvermijdelijk tot een langere behandelingsduur. De behandelingsduur hangt ook af van de tijd die personen aan wie informatie wordt gevraagd, nodig hebben om te reageren.

De bovenstaande grafiek toont aan dat in 49,62% van de zaken (n=92 voor de AOC en n=38 voor de CAE) de commissies erin slagen om de dossiers binnen de 3 maanden af te sluiten.

Bijkomend konden nog 37,02% van de dossiers (n=41 voor de AOC en n=56 voor de CAE) binnen de 6 maanden afgehandeld worden. 7 dossiers voor de AOC en 9 voor de CAE kenden een behandelingsduur van 6 tot 9 maanden.

In 4 gevallen voor de AOC en 4 gevallen voor de CAE kon het dossier slechts worden afgesloten na verloop van 9 tot 12 maanden. De meeste van die dossiers waren complex, en om ze te kunnen behandelen was de medewerking van zowel de zetel als het parket vereist. Soms liep de ontvangst van de gevraagde informatie onnodige vertraging op. Ook kwam het voor dat de commissies de gevraagde informatie wel tijdig ontvingen,

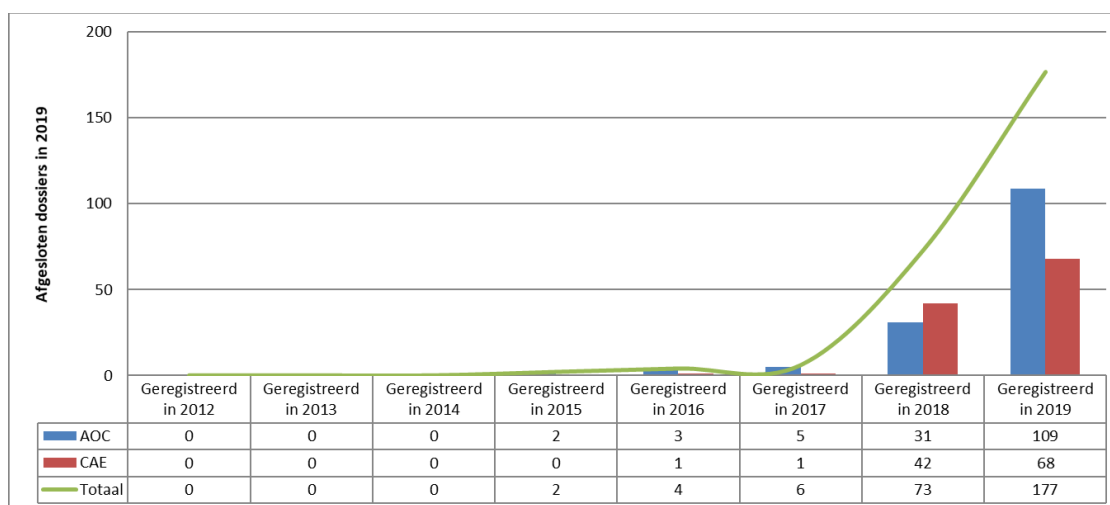
maar dat die informatie te onduidelijk was om gebruikt te kunnen worden zodat om verduidelijking moest worden gevraagd.

Soms formuleerde de klager nog nieuwe klachten in de loop van het onderzoek, wat ook een verlenging van de behandelingsduur met zich bracht.

Voor 4 dossiers van de AOC en 4 dossiers van de CAE nam de behandeling tussen 12 en 24 maanden in beslag.

Voor 2 dossiers van de AOC en 1 dossier voor de CAE nam de behandeling meer dan 24 maanden in beslag. Het betrof in alle gevallen uiterst complexe dossiers waarbij aan zeer veel verschillende instanties informatie moest worden gevraagd.

Grafiek 4: Registratiejaren van de klachtendossiers die in 2019 zijn afgesloten

In 2019 werden **262** dossiers afgesloten, waarvan

- 177 dossiers ingediend werden in 2019
- 73 dossiers ingediend werden in 2018
- 6 dossiers ingediend werden in 2017
- 4 dossiers ingediend werden in 2016
- 2 dossier ingediend werden in 2015

Er dient opgemerkt dat de datum van indiening van het laatste bezwaar veel later kan vallen dan de datum van indiening van het dossier (eerste klacht), waarmee hier rekening wordt gehouden.

2.5. Voorwerp van de klachten waarvan de dossiers in 2019 werden afgesloten

Tabel 2 geeft de uitsplitsing per trefwoord van de **417** klachten die genoteerd werden voor de **253** in 2019 afgesloten ontvankelijke dossiers.

Zoals hoger al werd aangegeven, kan in één klachtendossier meer dan één klacht aan bod komen. Het is dus mogelijk dat een dossier onder meer dan één trefwoord wordt geregistreerd. Iemand kan bijvoorbeeld klagen over het steeds uitstellen van de uitspraak en de uitlatingen die de rechter zou hebben gedaan. De eerste klacht zal dan onder het trefwoord 'traagheid van de rechtsgang' vallen, terwijl de tweede klacht onder het trefwoord 'omgang en communicatie met justitie' valt.

Tabel 2: Aantal klachten per trefwoord voor de in 2019 afgesloten ontvankelijke klachten

TREFWOORDEN (gerangschikt in volgorde van voorkomen)	Totaal		AOC		CAE	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Kritiek op rechterlijke beslissing	125	29,98	61	29,61	64	30,33
Verloop van de procedure	53	12,71	33	16,02	20	9,48
Omgang en communicatie met justitie	45	10,79	29	14,08	16	7,58
Geen betrekking op de werking van de r/o	37	8,87	18	8,74	19	9,00
Gedrag en gebrek aan eerbied van een magistraat, deskundige, griffier, ...	29	6,95	10	4,85	19	9,00
Klachten over een advocaat/stafhouder/ notaris/gerechtsdeurwaarder/voorlopig bewindvoerder/schuldbemiddelaar	28	6,71	14	6,80	14	6,64
Traagheid van de rechtsgang	24	5,76	10	4,85	14	6,64
Klachten over partijdigheid van de magistraat, de deskundige, ...	21	5,04	3	1,46	18	8,53
Verzoek om juridisch advies	14	3,36	12	5,83	2	0,95
Andere	10	2,40	2	0,97	8	3,79
Verzoek tot tussenkomst	9	2,16	3	1,46	6	2,84
Klachten over een optreden van de politie	9	2,16	7	3,40	2	0,95
Tenuitvoerlegging/betekening van de beslissing	4	0,96	0	0,00	4	1,90
Kritiek op wetgeving	2	0,48	2	0,97	0	0,00
Toegang / kost tot het gerecht	2	0,48	0	0,00	2	0,95
Onmogelijk te bepalen	2	0,48	2	0,97	0	0,00
Niet meedelen van de beslissing door de griffie	2	0,48	0	0,00	2	0,95
Niet begrijpen van de rechterlijke beslissing	1	0,24	0	0,00	1	0,47
Totaal	417	100,00	206	100,00	211	100,00

Het meest voorkomende type klachten van de dossiers die in 2019 zijn afgesloten had betrekking op **kritiek op een rechterlijke beslissing** (125 of 29,98%).

Dan volgen de klachten over **het verloop van een procedure** (53 of 12,71%) en **de omgang en communicatie met justitie** (45 of 10,79%)

De commissies hebben zich voor bepaalde klachten onbevoegd moeten verklaren. In tabel 3 worden die klachten uitgesplitst per trefwoord.

Tabel 3: Aantal klachten per trefwoord voor de in 2019 afgesloten ontvankelijke dossiers met onbevoegdheid als eindbeslissing

TREFWOORDEN (gerangschikt in volgorde van voorkomen)	Totaal		AOC		CAE	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Kritiek op rechterlijke beslissing	125	43,71	61	41,50	64	46,04
Geen betrekking op de werking van de rechterlijke orde	37	12,94	18	12,24	19	13,67
Klachten over een advocaat/stafhouder/ notaris/gerechtsdeurwaarder/ bewindvoerder van goederen en/of de persoon/schuldbemiddelaar	25	8,74	12	8,16	13	9,35
Verloop van de procedure	22	7,69	16	10,88	6	4,32
Verzoek om juridisch advies	14	4,90	12	8,16	2	1,44
Klachten over partijdigheid van de magistraat, de deskundige, ...	10	3,50	1	0,68	9	6,47
Omgang en communicatie met justitie	9	3,15	5	3,40	4	2,88
Gedrag en gebrek aan eerbied van een magistraat, deskundige, griffier, ...	9	3,15	6	4,08	3	2,16
Klachten over een optreden van de politie	9	3,15	7	4,76	2	1,44
Verzoek tot tussenkomst	9	3,15	3	2,04	6	4,32
Andere	4	1,40	1	0,68	3	2,16
Traagheid van de rechtsgang	4	1,40	1	0,68	3	2,16
Tenuitvoerlegging/betekening van de beslissing	4	1,40	0	0,00	4	2,88
Kritiek op wetgeving	2	0,70	2	1,36	0	0,00
Onmogelijk te bepalen	2	0,70	2	1,36	0	0,00
Niet begrijpen van de rechterlijke beslissing	1	0,35	0	0,00	1	0,72
Totaal	286	100,00	147	100,00	139	100,00

Klachten waarvoor de commissies zich bevoegd verklaarden, werden daarentegen verder behandeld. In tabel 4 worden die klachten uitgesplitst per trefwoord.

Tabel 4: Aantal klachten per trefwoord voor de in 2019 afgesloten ontvankelijke dossiers waarvoor de commissies zich bevoegd verklaarden

TREFWOORDEN (gerangschikt in volgorde van voorkomen)	Totaal		AOC		CAE	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Omgang en communicatie met justitie	36	27,48	24	40,68	12	16,67
Verloop van de procedure	31	23,66	17	28,81	14	19,44
Traagheid van de rechtsgang	20	15,27	9	15,25	11	15,28
Gedrag en gebrek aan eerbied van een magistraat, deskundige, griffier, ...	20	15,27	4	6,78	16	22,22
Klachten over partijdigheid van de magistraat, de deskundige, ...	11	8,40	2	3,39	9	12,50
Andere	6	4,58	1	1,69	5	6,94
Klachten over een advocaat/stafhouder/ notaris/gerechtsdeurwaarder/voorlopig bewindvoerder/schuldbemiddelaar	3	2,29	2	3,39	1	1,39
Niet meedelen van de beslissing door de griffie	2	1,53	0	0,00	2	2,78
Toegang / kost gerecht	2	1,53	0	0,00	2	2,78
Totaal	131	100,00	59	100,00	72	100,00

De 17 klachten⁹ die de AOC gegrond verklaarde, worden gekoppeld aan de volgende trefwoorden :

- 6 klachten over de traagheid van de rechtsgang;
- 5 klachten over de communicatie van justitie;
- 3 klachten over de omgang met justitie;
- 3 klachten over het verloop van de procedure;

De 10 klachten¹⁰ die de CAE gegrond verklaarde, worden gekoppeld aan de volgende trefwoorden:

- 7 klachten over de omgang en de communicatie met justitie;
- 2 klachten over het verloop van de procedure;
- 1 klacht over de traagheid van de rechtsgang (klacht die wordt gelijkgesteld met de categorie 'traag deskundigenonderzoek');

⁹ Zie tabellen 6 en 7.

¹⁰ Zie tabellen 6 en 7.

2.6. Rechtsmateries van de klachten waarvan de dossiers in 2019 werden afgesloten

De commissies hanteren een lijst met materies geënt op de grootste rechtstakken waarop de klachten betrekking hebben.

Tabel 5: Aantal klachten per materie voor de in 2019 afgesloten ontvankelijke klachten

MATERIES (gerangschikt in volgorde van voorkomen)	Totaal		AOC		CAE	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Algemeen Burgerlijk Recht en Jeugdrecht¹¹	224	53,72%	112	54,37%	112	53,08%
Strafrecht	127	30,46%	67	32,52%	60	28,44%
Sociaal Recht	15	3,60%	7	3,40%	8	3,79%
Handels- en economisch recht	12	2,88%	7	3,40%	5	2,37%
Gerechtelijk recht	9	2,16%	2	0,97%	7	3,32%
Strafuitvoering/penitentiair beleid¹²	9	2,16%	4	1,94%	5	2,37%
Diverse	5	1,20%	4	1,94%	1	0,47%
Fiscaal recht	5	1,20%	0	0,00%	5	2,37%
Onmogelijk vast te stellen¹³	4	0,96%	1	0,49%	3	1,42%
Publiek recht	4	0,96%	1	0,49%	3	1,42%
Geen	1	0,24%	1	0,49%	0	0,00%
Tuchtzaken	1	0,24%	0	0,00%	1	0,47%
Rechtsbijstand	1	0,24%	0	0,00%	1	0,47%
Totaal	417	100.00	206	100.00	211	100.00

Uit tabel 5 blijkt dat de meeste klachten die zijn vervat in ontvankelijke klachten die in 2019 zijn afgesloten, te maken hebben met het algemeen burgerlijk recht en jeugdrecht (53,72%, n = 224) en met het strafrecht (30,46%, n = 127).

¹¹ Van die klachten hebben er 39 (9,35 %) betrekking op de categorie 'staat van de personen' (rechterlijke bescherming, ...), 53 (12,71 %) op geschillen inzake materies als echtscheidingen, ouderlijk gezag of jeugdrecht of 23 (5,52 %) op huurgeschillen

¹² Het 'strafuitvoeringsrecht' dekt zowel het externe juridische statuut van de gedetineerde (de specifieke regels van de strafuitvoering en de mogelijkheden voor een vervroegde invrijheidstelling) als zijn intern juridisch statuut (de voorwaarden van de detentie intra muros en van de strafuitvoering).

¹³ De categorie 'Onmogelijk vast te stellen' bevat alle klachten waarvan niet duidelijk is over welke materie ze handelen.

3. De eindbeslissingen

We herinneren eraan dat een dossier een of meerdere klachten kan omvatten, en dat voor elke klacht een eindbeslissing wordt genomen.

Hierna volgt een bespreking van de eindbeslissingen over de **417** klachten in de dossiers die ontvankelijk zijn verklaard en afgesloten zijn.

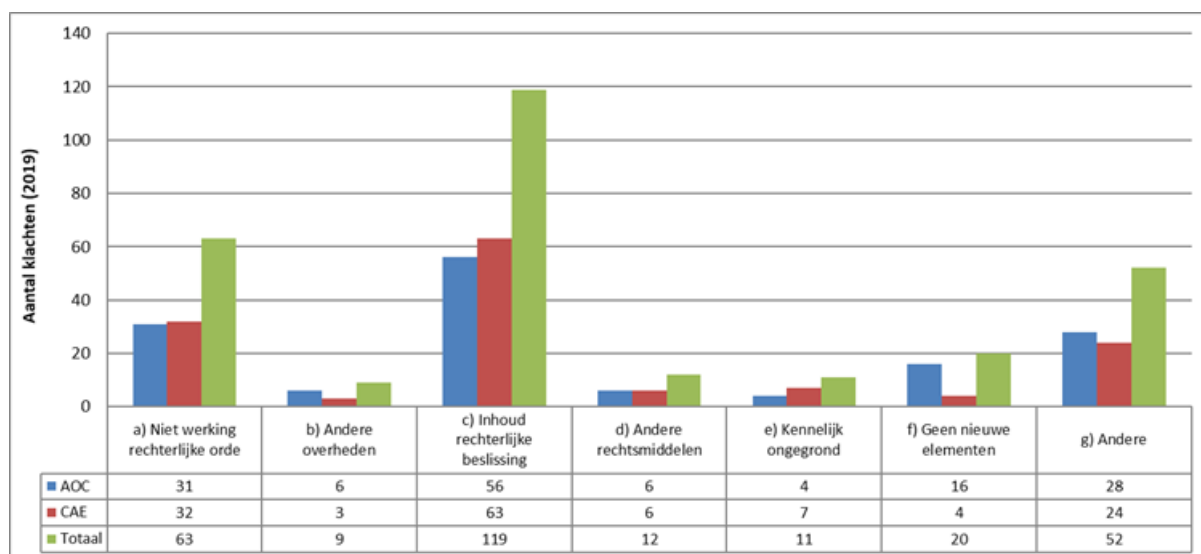
Tabel 6: Verdeling van de genomen beslissingen (voor klachten die zijn vervat in ontvankelijke klachten die in 2019 zijn afgehandeld)

EINDBESLISSING	Totaal		AOC		CAE	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Onbevoegd	286	68,59	147	71,36	139	65,88
Bevoegd	131	31,41	59	28,64	72	34,12
• Gegrondd	27	20,61	17	28,81	10	13,89
• Ongegrond	104	79,39	42	71,19	62	86,11
Totaal	417	100	206	100	211	100

3.1. Onbevoegdheid als eindbeslissing

De commissies dienden zich in 68,59% van de klachten (n= 286) onbevoegd te verklaren. In 2018 was dat in 67,96% van de klachten.

Grafiek 5: Verdeling van de klachten per onbevoegdheidsgrond in 2019

- a) Onbevoegd omdat de klacht geen betrekking heeft op de werking van de rechterlijke orde (artikel 259bis-15, § 1 Gerechtelijk Wetboek)

Deze klachten behoren niet tot de bevoegdheid van de Hoge Raad. Ze gaan bijvoorbeeld over het optreden van de politie, de behandeling van een gedetineerde of geïnterneerde in een gevangenis of instelling, beslissingen van de commissie voor voorwaardelijke invrijheidstelling en de commissie tot bescherming van de maatschappij, administratieve beslissingen, ...

In 2019 moest de AOC zich om deze reden voor **31** klachten onbevoegd verklaren en de CAE voor **32**.

De advies- en onderzoekscommissies leggen altijd uit waarom ze niet bevoegd zijn en verwijzen de klager voor zover mogelijk door naar de instelling die wel bevoegd is om zijn klacht te behandelen. Zo zal bij klachten over de politie doorverwezen worden naar het Comité P of de Algemene Inspectie van de federale politie en de lokale politie, en bij elke klacht over een advocaat zal naar de bevoegde stafhouder worden doorverwezen. Bij klachten over de behandeling in de penitentiaire instelling of inrichting tot bescherming van de maatschappij wordt de klager doorverwezen naar de Federale Overheidsdienst Justitie (Directoraat-generaal Penitentiaire Instellingen) naar de Centrale Toezichtsraad voor het Gevangeniswezen en/of naar de Commissies van Toezicht. Vaak wordt ook naar een advocaat of een bureau voor juridische bijstand doorverwezen.

Het aantal klachten van dit type is zeker niet problematisch. Belangrijk is immers dat de burgers zo spoedig mogelijk bij de juiste instantie terecht komen zodat hun klachten daar behandeld kunnen worden.

- b) Onbevoegd omdat de klacht behoort tot de strafrechtelijke of tuchtrechtelijke bevoegdheid van andere instanties (artikel 259bis-15, § 3, 1° Gerechtelijk Wetboek)

Het gaat om **6** klachten voor de AOC en **3** voor de CAE.

Het valt heel zelden voor dat een klager de Hoge Raad in kennis stelt van strafbare feiten die nog niet aan de politie of aan het openbaar ministerie werden gemeld. Indien dit toch het geval is, wordt de klacht meteen voor verder gevolg doorgestuurd naar het openbaar ministerie.

Het komt vaker voor dat de Hoge Raad kennis krijgt van feiten die zich mogelijk situeren in de tuchtrechtelijke sfeer. Hierbij valt op te merken dat tuchtrechtelijke inbreuken geen welomschreven definities kennen, zodat de afbakening tussen de klachtbevoegdheid van de Hoge Raad en de tuchtbevoegdheid van de korpschef niet steeds duidelijk te maken is. Bij twijfelgevallen kunnen de advies- en onderzoekscommissies ofwel eerst meer informatie vragen bij de klager en/of de korpschef, ofwel de klacht meteen overmaken aan de tuchtrechtelijke overheid (bijvoorbeeld de korpschef indien het over magistraten gaat), met het verzoek om na te gaan of er aanleiding is tot het instellen van een tuchtonderzoek. De tuchtverheid moet de commissies in elk geval inlichten over het resultaat van het onderzoek.

- c) Onbevoegd omdat de klacht betrekking heeft op de inhoud van een rechterlijke beslissing (artikel 259bis-15, § 3, 2° Gerechtelijk Wetboek)

Het gaat om **56** klachten voor de AOC en **63** voor de CAE.

Nog steeds zijn de meeste klachten te herleiden tot een kritiek op een rechterlijke beslissing: de klagers zijn het onder meer oneens met een vonnis of arrest, met de aanstelling van een deskundige, met het sepot van een klacht door de procureur des Konings, of met de weigering van de onderzoeksrechter om bepaalde gevraagde onderzoeksdaden uit te voeren.

Blijkbaar beschouwen sommige burgers de Hoge Raad - verkeerdelijk - als een soort beroepsinstantie, die rechterlijke beslissingen kan wijzigen of ongedaan maken.

De grens is soms moeilijk te trekken. Gaat de klacht over een beslissing waarmee de klager zich niet kan verzoenen? Of gaat het toch eerder over de manier waarop de zaak is verlopen, de luisterbereidheid die de klager ondervond bij justitie, de behandeling of de informatie/communicatie doorheen de rechtsgang?

Bij klachten over een 'partijdige behandeling ter zitting' of een 'partijdige rechterlijke beslissing' is het bijvoorbeeld dikwijls moeilijk uit te maken of de klacht in essentie gaat over de inhoud van de rechterlijke beslissing waarmee de klager zich niet kan verzoenen, dan wel over het gedrag van de betrokken magistraat. De praktijk wijst uit dat na het verkrijgen van meer concrete informatie, de klacht vaak te herleiden is tot een ongenoegen over de beslissing. De commissies proberen dit bij elke klacht goed uit te maken ten behoeve van de burger.

- d) Onbevoegd omdat het doel van de klacht kan of kon worden bereikt via het aanwenden van een gewoon of buitengewoon rechtsmiddel (artikel 259bis-15, § 3, 3° Gerechtelijk Wetboek)

In 2019 gaat het om **6** klachten voor de AOC en **6** klachten voor de CAE.

Ook deze onbevoegdheidsgrond moet ruim worden geïnterpreteerd.

Ze komt in werkelijkheid meer voor dan de bovenstaande cijfers weergeven. Dit heeft te maken met de registratiewijze van de commissies. Wanneer een klager niet tevreden is met een rechterlijke beslissing kan de commissie zich onbevoegd verklaren op grond van het feit dat het over de inhoud van een rechterlijke beslissing gaat. Tegelijk is het ook vaak zo dat de klager tegen de rechterlijke beslissing nog een rechtsmiddel kan instellen zodat de commissie zich in theorie ook op die grond onbevoegd zou moeten verklaren. In dergelijke gevallen deelt de commissie de klager gewoonlijk mee dat zij om deze twee redenen onbevoegd is en wijst zij, in voorkomend geval, op de mogelijkheid om een rechtsmiddel tegen de rechterlijke beslissing in te stellen. Voor de statistiek wordt in dit geval de klacht echter enkel geregistreerd onder 'onbevoegd' omdat de 'klacht betrekking heeft op de inhoud van een rechterlijke beslissing'.

- e) Onbevoegd omdat de klacht kennelijk ongegrond is (artikel 259bis-15, § 3, 5° Gerechtelijk Wetboek)

In 2019 betreft het **4** klachten voor de AOC en **7** klachten voor de CAE.

Het betreft hier vooral klachten die niet duidelijk of concreet genoeg zijn, en waarbij de klager niet reageert op de herhaalde vragen om toelichting van de commissies, of klachten waarvan onmiddellijk na het lezen blijkt dat zij duidelijk lichtzinnig zijn.

- f) Onbevoegd omdat de klacht al behandeld is en de nieuwe brief geen nieuwe elementen bevat (artikel 259bis-15, § 3, 4° Gerechtelijk Wetboek)

In 2019 gaat het om **16** klachten voor de AOC en **4** klachten voor de CAE.

3.2. Beslissing tot afsluiten van het dossier wanneer de commissie bevoegd is

Wanneer de klachtencommissies zich bevoegd hebben verklaard, rijst de vraag naar de gegrondheid van de klacht(en).

Tabel 7 geeft de verdeling weer van de afgesloten klachten waarvoor de commissies bevoegd waren, met een onderscheid tussen gegronde klachten en ongegronde klachten. Dat geeft het volgende beeld: van de **131** klachten waarvoor de commissies bevoegd waren, werden **104** (79,39%) ongegrond en **27** (20,61%) gegrond verklaard.

Ter vergelijking: in 2018 waren de commissies bevoegd voor **116** klachten waarvan er **38** gegrond en **78** ongegrond werden verklaard.

Tabel 7: Aantal gegrond en ongegrond verklaarde klachten in 2019

	Totaal		AOC		CAE	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
KLACHTEN WAARVOOR DE COMMISSIES ZICH BEVOEGD HEBBEN VERKLAARD	131	100,00	59	100,00	72	100,00
Waarvan:						
➤ GEGROND	27	20,61	17	28,81	10	13,89
➤ ONGEGROND	104	79,39	42	71,19	62	86,11

De AOC heeft zich voor **59** klachten bevoegd verklaard, en de CAE voor **72** klachten.

Van de klachten waarvoor de AOC zich bevoegd heeft verklaard, bleek **71,19%** (n= 42) ongegrond. Van de klachten waarvoor de CAE zich bevoegd heeft verklaard, bleek **86,11%** (n= 62) ongegrond.

De ongegrond verklaarde klachten zijn die waarvan werd vastgesteld dat ze onterecht waren, vermits het onderzoek van de klacht geen problemen heeft aangetoond, ofwel om klachten waarvoor de commissies niet met zekerheid een disfunctie van de rechterlijke orde hebben kunnen vaststellen. Dat is vaak het geval wanneer een klager beweert onbeleefd te zijn aangesproken door een magistraat. Indien de magistraat in kwestie zich hiervan niets meer herinnert of de beweerde feiten ten stelligste ontkent, en er geen andere getuigen van het beweerde 'incident' zijn, dan kunnen de klachtencommissies niet anders dan de klager antwoorden dat er onvoldoende elementen zijn om de klacht gegrond te verklaren. De klager kan bij dergelijke beslissingen de indruk hebben dat de commissies de magistraten de hand boven het hoofd houden. In de statistieken worden deze klachten als ongegrond opgenomen.

Net zoals de voorgaande jaren hebben bepaalde klachten betrekking op de traagheid van de gerechtelijke procedure. Hoewel in bepaalde gevallen de lange duur wel degelijk toegeschreven kan worden aan de gerechtelijke instanties zelf, wordt er niettemin regelmatig vastgesteld dat de partijen zelf, of hun raadslieden, mee verantwoordelijk zijn voor de trage rechtsgang. In een civiele procedure blijven de partijen immers meester van het geding. Als zij geen actie ondernemen kan de rechtbank de zaak ook niet bespoedigen. Zo kan in het onderzoek van een klacht blijken dat uitstel herhaaldelijk op vraag van de (raadsman van de) klager zelf werd verleend. De rechtbank kan dan vanzelfsprekend weinig worden verweten.

De gegrond verklaarde klachten worden hierna inhoudelijk besproken onder punt 4.

3.3. Andere redenen van afsluiten

19,05% (n= 28) van de klachten waarvoor de AOC zich onbevoegd heeft verklaard en 17,27% (n= 24) van de klachten waarvoor de CAE zich onbevoegd heeft verklaard, werden afgesloten om een andere dan voornoemde redenen.

Het gaat om:

- vragen om juridisch advies;
- klachten die bij nader inzien geen echte klachten bleken te zijn;
- klachten die zonder voorwerp zijn (geworden);
- verzoeken tot tussenkomst;
- klachten die, na grondiger onderzoek, naar de andere advies- en onderzoekscommissie werden doorverwezen;
- klachten die door de klager werden ingetrokken;
- klachten waarvoor de commissie haar tussenkomst heeft opgeschort omdat een rechtscollage zich over de kwestie die door de klacht aan de orde is gesteld, moest of zou moeten uitspreken.

In de eerste twee gevallen gaat het om brieven die op het eerste gezicht een klacht lijken, of zelfs uitdrukkelijk vermelden dat het om een klacht gaat, maar die bij nader inzien geen concrete klacht bevatten. De klager wordt bijvoorbeeld geconfronteerd met een bepaald probleem en vraagt aan de Hoge Raad welke procedure hij best opstart, welke de toepasselijke wetgeving is, welke zijn kansen zijn, enz. Deze klacht is eerder een vraag om juridisch advies. De Hoge Raad kan dan wel algemene informatie geven en de klager doorverwijzen, maar kan uiteraard niet zelf in de plaats treden van advocaten of andere adviesverlenende instanties.

In het derde geval gaat het bijvoorbeeld om klachten die zonder voorwerp zijn geworden omdat het probleem werd opgelost.

Het laatste geval in kwestie is het geval waarin de commissie heeft besloten haar optreden op te schorten om de onafhankelijkheid van de rechters bij de uitoefening van hun gerechtelijke bevoegdheden of de onafhankelijkheid van het openbaar ministerie bij de uitoefening van individuele onderzoeken en vervolgingen te eerbiedigen, zoals vereist door de tweede zin van artikel 151, § 2, lid 1 van de Grondwet.

4. Gegronde klachten

4.1. Nederlandstalige advies- en onderzoekscommissie (AOC)

Van de 59 klachten waarvoor de AOC zich bevoegd heeft verklaard, werden er 17 (28,81%) (hierna genummerd van 1 tot 17) gegrond verklaard. Hierna volgt een korte samenvatting van deze klachten.

4.1.1. Klachten over de traagheid van de rechtsgang

Klacht over de lange duur van het gerechtelijk onderzoek (1)

Klager is advocaat. De cliënten van klager kochten appartementen aan van een bedrijf dat op 28 oktober 1998 failliet werd verklaard door de rechtbank van koophandel. Nadat een verkoop uit de hand niet gelukt was, gaven de mede-eigenaars klager een volmacht om een klacht met burgerlijke partijstelling in te dienen tegen onbekenden. Deze klacht werd op 30 december 1998 afgegeven op het kabinet van de onderzoeksrechter.

Na herhaalde malen aandringen om het verloop van het onderzoek te kennen, ontving klager op 14 oktober 2003 een brief van de federale politie. Hierin werd meegedeeld dat het omvangrijke dossier vermoedelijk zou worden afgesloten in het voorjaar 2004. Aangezien het dossier maar bleef aanslepen, werd er bij verzoekschrift van 26 december 2005 om inzage in het strafdossier gevraagd. Dit werd bij beschikking van 10 januari 2006 toegestaan.

Na inzage werd er op 3 oktober 2006 een verzoekschrift art. 136 Sv. ingediend bij de kamer van inbeschuldigingstelling (verder de KI) omdat er al 7 jaren waren verstreken sinds de indiening van de klacht, en er sindsdien weinig in het dossier was gebeurd. De KI oordeelde op 14 november 2006 dat er geen redenen waren om art. 235 Sv. toe te passen. Ze stelde wel vast dat er een niet te rechtvaardigen non-activiteit was in het onderzoek tussen december 1998, met bevestigingsverhoor van klagers in 2000, en het onderzoek zelf vanaf februari 2006. De onderzoeksrechter werd gelast om halfmaandelijks schriftelijk verslag uit te brengen aan het hof.

Omdat deze maatregel niet hielp, werd er door klager op 29 mei 2007 een nieuw verzoekschrift art. 136 Sv. ingediend bij de KI. De KI oordeelde op 28 juni 2007 dat er geen redenen waren om art. 235 Sv. toe te passen omdat het strafonderzoek zich in een eindfase bevond. Het strafdossier moest nog alleen op volgorde worden geordend en geïnventariseerd, wat zou plaatsvinden in juli en augustus 2007 (wat een normale tijd is voor een dossier van 4m hoog).

Daarna durfde klager geen verzoekschrift art. 136 Sv. meer indienen bij de KI, en schreef daarom de procureur des Konings aan. Dit resulteerde uiteindelijk in een schrijven van 9 mei 2011 van het parket aan het hof van beroep waarbij de KI werd gevat en uitgenodigd om in de zaak tussen te komen.

Naar verluidt wou de onderzoeksrechter het dossier eerst niet doorsturen naar het hof van beroep, en moest dit worden bevolen door de KI. Vervolgens heeft het parket-generaal moeten vaststellen dat de strafvordering hoe dan ook was vervallen wegens verjaring, en werd er op 24 december 2012 een vordering in die zin opgesteld.

Vervolgens stelde klager op 10 september 2012 besluiten op om aan te dringen dat op zijn minst de burgerlijke belangen zouden worden verwezen worden naar de correctionele rechtbank.

Uit het daaropvolgend arrest van 9 april 2013 van de KI bleek hoe gebrekkig het dossier tot bij het hof van beroep was geraakt. Op het verzoek van klager werd niet ingegaan. Na een eerder vastgestelde onverantwoorde vertraging, werd wel een tweede bijkomende onverantwoorde vertraging in de afwerking van het onderzoek vastgesteld van 30 september 2007 tot 9 juni 2012.

De AOC besliste dat de klacht gegrond was wegens de te lange duur van het onderzoek.

De klacht was aanleiding voor een bijzonder onderzoek naar de controlemechanismen van langdurige gerechtelijke onderzoeken in de afdeling van de rechtbank van eerste aanleg, het hof van beroep en het openbaar ministerie, zowel op het niveau van het parket als van het parket-generaal.

Het integrale rapport werd overgemaakt aan de betrokken korpschefs, de minister van Justitie, de Kamer, de Senaat, de eerste voorzitters van de hoven van beroep en de procureurs-generaal bij deze hoven, het College van de hoven en rechtbanken, en degenen die uitgenodigd of gehoord werden door de onderzoekers. De aanbevelingen van het rapport kunt u raadplegen via onze website (www.hrj.be) onder de rubriek publicaties.

Klacht over de lange duur van een procedure bij het parket (2)

Klaagster diende reeds in 2018 een gegronde klacht in over de lange duur van haar procedure. Ze beklagde er zich over dat er na de beslissing van de AOC weinig tot geen veranderingen waren in de behandeling van haar dossier.

Uit het onderzoek van de AOC is gebleken dat de onderzoeksrechter op 12 oktober 2018 aan de lokale politiezone opdracht gaf tot verhoor. Het verhoor werd uitgevoerd op 13 december 2018, waarna het dossier op 22 januari 2019 door de onderzoeksrechter werd meegedeeld aan het parket voor eindvordering. Vervolgens werd het dossier pas vastgesteld op de zitting van de raadkamer van 10 mei 2019.

De AOC verklaarde de klacht opnieuw gegrond omdat de behandeling van het dossier van klaagster opnieuw te lang had aangesleept bij het parket.

Klacht over de lange duur van een vaststelling bij het hof van beroep (3)

In maart 2018 tekenden klagers beroep aan tegen een vonnis van de rechtbank van koophandel. Volgens het hof van beroep kon er voor december 2023 geen vaststellingsdatum voor hun zaak in het vooruitzicht worden gesteld.

Uit het onderzoek van de AOC is gebleken dat er tijdens de inleidingszitting van 26 april 2018 een conclusiekalender werd vastgelegd die op 15 september 2018 verliep. Op deze datum werd de zaak toegewezen aan de wachtlijst van de 5de kamer van het hof. Na simulatie door het systeem bleek dat de zaak inderdaad pas in november/december 2023 kon worden vastgesteld.

De eerste voorzitter van het hof erkende dat partijen het recht hebben om tijdig een beslissing te bekomen. Zij verzekerde de AOC maatregelen in die zin te zullen nemen. Het hof kampt(e) met een historische achterstand, waardoor er op korte termijn geen oplossing kon worden gevonden.

De AOC verklaarde de klacht dan ook gegrond wegens de te lange duur van de procedure van klagers. Verder besliste de AOC om hun klacht te laten opnemen in een risicoanalyse van de auditcel van de Hoge Raad voor de Justitie. Hierdoor kan hun klacht indirect leiden tot een doorlichting van het hof.

Klacht over de lange duur van een procedure van gerechtelijke vereffening en verdeling van een nalatenschap bij het vredegerecht (4)

Klager is notaris. In het kader van een nalatenschap met een beschermd persoon moest worden overgegaan tot het verlijden van de akte van vereffening en verdeling voor de vrederechter. Ondanks verschillende contacten en briefwisseling met het vredegerecht kwam er geen schot in de zaak.

Uit het onderzoek van de AOC bleek dat de bewindvoerder van de beschermd persoon op 19 juni 2018 een verzoekschrift neerlegde op de griffie van het vredegerecht voor een bijzondere machtiging om een dading af te sluiten. Na de zitting van 5 juli 2018 werd de zaak in beraad genomen. Op 12 september 2018 stelde de vrederechter een ontwerp-beschikking op. Daarna bleef het dossier onaangeroerd achter. Na intern onderzoek bij het vredegerecht erkende de voorzitter van de vrede- en politierechters dat het dossier tussen de mazen van het net was gevallen.

De AOC verklaarde de klacht dan ook gegrond. De vrederechter heeft na ontvangst van de klacht het ontwerp-beschikking onmiddellijk geactualiseerd en de beslissing die daarop volgde op 28 maart 2019 verzonden aan klager. Verder nam de vrederechter concrete maatregelen om dit in de toekomst te kunnen vermijden.

Klacht over de lange duur van de fixaties bij de rechtbank van eerste aanleg (5)

Klaagster is advocate. Ze beklaagde zich over de lange duur van de fixaties bij de rechtbank van eerste aanleg en verwees daarbij naar twee dossiers.

Het eerste dossier ging over een zaak die op 27 mei 2016 werd ingeleid, waarbij de partijen de laatste conclusietermijn hadden bepaald op 15 december 2016, en waarin pas op 5 oktober 2018 een rechtsdag werd verkregen, bijna twee jaar later.

Het tweede dossier ging over een zaak die op 4 november 2016 werd ingeleid, waarin de laatste conclusietermijn werd bepaald op 29 juni 2018, en waarin de rechtsdag door herschikkingen werd uitgesteld van 10 mei 2019 naar 11 september 2020, bijna twee jaar later.

Uit het onderzoek van de AOC is gebleken dat een samenloop van onvoorziene omstandigheden had geleid tot de bepaling van beide behandeldatums in 2020, wat onverminderd de proceduregebreken in de eerste zaak, ook samenhang met de afwezigheid van de rechter (van 19 april 2019 tot 28 juni 2019) en zijn opruststelling in het najaar. De voorzitter deelde de AOC ook mee dat de zittingsrollen regelmatig worden herbekeken en dat er aan de zaak in kwestie een vroegere pleitdatum werd toebedeeld, met name 18 oktober 2019.

Ongeacht de inspanningen van de rechtbank was de AOC van mening dat er in beide zaken een disfunctie was. Volgens de AOC was er geen goede rechtsbedeling geweest, en was het niet normaal dat klaagster zo lang heeft moeten wachten op een beslissing. Bovendien werden de conclusies op voorhand neergelegd, zodat de betrokken rechter proactief had kunnen zijn, en bij het in beraad nemen van de zaak al had kunnen vaststellen dat de eerste zaak procedureel niet in orde was. De AOC verklaarde de klacht dan ook gegrond.

Klacht over de lange duur van het beraad bij de rechtbank van eerste aanleg (6)

De zaak van klager werd op 27 maart 2019 behandeld door de rechtbank van eerste aanleg, maar het vonnis werd pas op 19 september 2019 uitgesproken.

De AOC verklaarde de klacht gegrond. De AOC, net zoals de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, was van mening dat het beraad in deze zaak te lang had geduurd. De rechter in kwestie kampt(e) met een achterstand die wordt opgevolgd door de rechtbank.

4.1.2. Klachten over de omgang en communicatie met justitie

Klacht over de onzorgvuldige dienstverlening van het parket (7)

Klaagster beklaagde zich over de manier waarop het parket haar verkrachtingszaak had behandeld.

Uit het onderzoek van de AOC bleek dat het strafdossier niet volledig werd voorgelegd aan klaagster (of haar advocaat) toen ze het ging inkijken. Blijkbaar zaten de deskundigenverslagen er niet in. Dat werd zo snel mogelijk rechtgezet per e-mail van 19 juli 2019 van het parket. De AOC vindt dat zedenzaken en verkrachtingszaken met een absolute topprioriteit moeten worden behandeld door de magistratuur en hun partners. Zo'n zaken verdienen meer dan bijzondere aandacht en zorgvuldigheid, en liefst ook een persoonlijke aanpak.

Het verbaast de AOC niet dat klaagster dacht of denkt dat het ganse onderzoek niet goed werd gevoerd, omdat haar (of haar advocaat) blijkbaar niet het volledige dossier werd voorgelegd toen zij (of haar advocaat) het ging inkijken. Om die reden verklaarde de AOC de klacht gegrond.

Verder besliste de AOC om de klacht te laten opnemen in de werkzaamheden van de werkgroep 'Bestrijding en bestraffing van seksuele strafbare feiten' van de Hoge Raad voor de Justitie. Deze werkgroep ijvert voor een betere aanpak van seksueel geweld.

Ook werd de klacht mee verwerkt in een risicoanalyse van de auditcel van de Hoge Raad voor de Justitie, die op termijn kan leiden tot een doorlichting bij een of meerdere gerechtelijke instanties.

Klacht over de dienstverlening van het parket (8)

Klager wilde hoger beroep aantekenen bij de kamer van inbeschuldigingstelling te Y. Hiervoor overhandigde hij op 3 december 2018 een brief aan de administratieve diensten van het parket te X. Daarop kreeg hij geen antwoord.

Uit het onderzoek van de AOC bleek dat de brief van klager was blijven liggen bij de administratieve diensten van het parket te X. Na het informeren van de AOC naar de stand van zaken werd zijn brief op 30 juli 2019 doorgestuurd naar het parket-generaal te Y.

De AOC toonde begrip voor het parket omdat er ter plaatse geen kamer van inbeschuldigingstelling bestaat. Bovendien was het voor de administratieve diensten van het parket niet eenvoudig om de veelheid aan brieven en e-mails van klager te verwerken. Toch verklaarde de AOC de klacht gegrond omdat er een betere dienstverlening mogelijk was. Volgens de AOC had het parket sneller moeten reageren op de brief van klager, en hem sneller duidelijkheid kunnen bieden en/of hem erop kunnen wijzen dat de beroepsinstantie zich ergens anders bevond.

Klacht over de dienstverlening van het parket (9)

Klager en zijn echtgenote werden overvallen. Klager deed daarvan aangifte bij de politie. Anderhalf jaar na de feiten ontving hij een Franse brief van het parket. Klager is Nederlandstalig en begrijpt geen Frans. Toen hij telefonisch contact opnam met het parket kon niemand hem in het Nederlands te woord te staan.

De AOC verklaarde de klacht gegrond omdat de dienstverlening van het parket in het geval van klager niet was zoals mag worden verwacht. Hoewel het parket had gekozen voor het Frans als proceduretaal, had de brief in het Nederlands aan klager kunnen worden gericht. Bovendien bevatte de brief door een technisch probleem een fout telefoonnummer.

Verder beval de AOC de procureur des Konings aan om de criteria voor het bepalen van de proceduretaal concreter uit te werken in een richtlijn.

Klacht over het niet meedelen van de redenen van het sepot aan een geregistreerde benadeelde door het federaal parket (10)

Klager, een voormalig legerofficier, deed in zijn hoedanigheid van legerofficier aangifte van een carrouselfraude. Hij klaagde er zich over dat zijn brieven aan het federaal parket niet werden beantwoord.

De AOC verklaarde de klacht gegrond. In een dossier over laster en eerroof, dat werd ingediend door zijn voorganger, had klager minstens tweemaal per brief bij het federaal parket geïnformeerd naar de redenen van het sepot. De federaal procureur bevestigde dat de administratieve diensten hadden nagelaten om klager een typebrief te sturen om hem in te lichten van het sepot. Hij had daar zeker recht op omdat hij een verklaring van benadeelde persoon had neergelegd.

Klacht over de gebrekkige communicatie door de griffie bij de rechtbank van eerste aanleg (11)

Klager is advocaat. De rechten van zijn cliënte werden aangetast door de handelwijze van de rechtbank van eerste aanleg. Zo werd er een verbeterend vonnis over een dwangsom uitgesproken, ofschoon er al hoger beroep was aangetekend tegen het initiële vonnis van 19 maart 2018.

Uit het onderzoek van de AOC bleek dat het verzoekschrift dat aan de basis lag van het verbeterend vonnis niet aan de tegenpartij (cliënte van klager) werd meegedeeld door de griffie. De griffie ging ervan uit dat het een eenzijdig verzoekschrift betrof. Bovendien werd er een verbeterend vonnis uitgesproken, terwijl er beroep was ingesteld tegen het initiële vonnis, en een verbetering alleen maar mogelijk is wanneer de beslissing niet is bestreden.

De AOC verklaarde de klacht gegrond omdat er duidelijk een communicatiestoornis was geweest tussen de griffie en de rechter. Het verzoekschrift om het oorspronkelijk vonnis te doen verbeteren had moeten voorgelegd zijn aan de rechter, en de griffie had klager het verzoekschrift moeten doorsturen. De voorzitter van de rechtbank erkende de ernst van de zaak. Hij nam de nodige initiatieven om dit in de toekomst te kunnen vermijden.

Klacht over de gebrekkige communicatie van het parket (12)

Klager en zijn advocate kregen geen reactie op hun e-mail van 9 februari 2019 aan het parket. Hierin vroegen ze om een kopie van een dvd-verhoor van de kinderen. Toen klager zich telefonisch informeerde bij het parket werd hem meegedeeld dat de behandelende magistraat daarover een brief ging sturen, wat niet gebeurde. Na aandringen van zijn advocate kreeg klager een schriftelijke kopie van het strafdossier, maar geen kopie van de (beeld)opnames.

Uit het onderzoek van de AOC bleek dat de e-mail van 9 februari 2019 van klager werd overgemaakt aan de behandelende magistraat. De magistraat in kwestie heeft daar niet op geantwoord, wellicht omdat ze niet voldoende besepte dat zijn vraag zeer specifiek was, los van de algemene toelating tot inzage/kopiëren van 28 december 2018 van het parket.

De procureur des Konings verduidelijkte dat een inzage van de opname van het audiovisueel verhoor onder bepaalde voorwaarden mogelijk is volgens de wet, maar dat een kopiëren of een kopie ervan daarentegen niet mogelijk is.

De AOC verklaarde de klacht gegrond. Hoewel het parket handelde volgens de wet, was de AOC van mening dat de behandelende magistraat had moeten reageren op de vraag van klager en/of hem had moeten verduidelijken waarom er niet kon worden op ingegaan.

Klacht over het niet beantwoorden van een brief van klager door het vredegerecht (13)

Klager had sinds de behandeling van zijn zaak op 6 december 2018 nog geen uitspraak gekregen. Nadat de hangende zaken van het vredegerecht te X werden overgeheveld naar het vredegerecht te Y, informeerde hij zich per brief van 29 april 2019 bij deze laatste. Daarop kreeg hij geen antwoord.

Na intern onderzoek bij beide vredegerichten bleek dat klager inderdaad geen antwoord mocht ontvangen op zijn brief van 29 april 2019. Het vonnis in zijn zaak werd uitgesproken op 10 mei 2019 en werd hem wel meegedeeld. De AOC verklaarde de klacht gegrond.

De AOC, net zoals de waarnemend voorzitter, was van mening dat het overmaken van het vonnis alleen niet voldoende was, en dat klager ook een schriftelijk antwoord op zijn brief had moeten krijgen. De waarnemend voorzitter nam de nodige initiatieven ter verbetering van de dienstverlening aan de burger.

4.1.3. Klachten over het verloop van de procedure

Klacht over de werkwijze van een jeugdrechter in verband met een gewijzigde bezoekenregeling (14)

Klaagster was niet tevreden over de manier waarop de bezoekenregeling van haar dochter verliep. Op vraag van een consulent werd de bezoekenregeling aangepast door de jeugdrechter. De vader van haar dochter en het internaat waren daarvan op de hoogte, maar zij niet. Klaagster stelde dat ze daarover nog geen geldig vonnis had ontvangen, terwijl de politie haar dochter al kwam weghalen.

De AOC verklaarde de klacht gegrond omdat de jeugdrechter geen controle had uitgeoefend op de manier waarop de beslissing effectief was meegedeeld aan klagster. De AOC is zich bewust van het feit dat jeugdrechters regelmatig gebruik maken van zogeheten akkoordstempels om snel en flexibel beslissingen te kunnen nemen zoals dat noodzakelijk is in het jeugdrecht. Een gewijzigde bezoekenregeling is voor de AOC echter in die mate belangrijk dat zij oordeelde dat een e-mail van de sociale dienst alleen onvoldoende vertrouwen opwekt bij de burger. De AOC vroeg de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg en de betrokken jeugdrechter om hier in de toekomst rekening mee te houden.

Verder heeft de AOC naar aanleiding van deze klacht een aanbeveling geformuleerd. U kunt deze aanbeveling raadplegen via onze website (www.hrj.be) onder de rubriek publicaties.

Aanbeveling van 25 april 2019 over de praktijk om bepaalde beslissingen van jeugdrechters niet rechtstreeks aan relevante betrokkenen mee te delen.

De AOC beveelt de familie- en jeugdrechters aan om zich te buigen over de problematiek van de beslissingen die worden genomen met een akkoordstempel. Het is nuttig om meer gedetailleerd te bepalen wanneer met een eenvoudige “voor-akkoord-beslissing” kan gewerkt worden en op welke manier zo’n beslissingen worden meegedeeld aan de betrokkenen.

Klacht over de niet teruggave van een in beslag genomen geldsom (15)

In het kader van een strafrechtelijk onderzoek vond er een inbeslagname plaats bij klagster. Niet alleen werden haar bank- en postrekeningen geblokkeerd, maar ook werd er een kasbon van 15.000 euro in beslag genomen. Na de afsluiting van het strafdossier kreeg klagster de geldsom van 15.000 euro niet terug.

De AOC verklaarde de klacht gegrond. Pas na tussenkomst van de Hoge Raad voor de Justitie kon het Centraal Orgaan voor de Inbeslagname en Verbeurdverklaring (hierna COIV) de geldsom van 15.000 euro opsporen, de procedure tot vrijgave opstarten en de storting aan klagster uitvoeren. De AOC was van mening dat de communicatie tussen het federaal parket en het COIV niet gestroomlijnd was verlopen in het dossier, en dat er bij de afhandeling van het dossier onvoldoende instructies werden gegeven. De AOC nodigde het federaal parket daarbij uit om de structurele werking tussen het COIV als orgaan van het openbaar ministerie, en het openbaar ministerie in het algemeen te verbeteren.

4.1.4. Klachten die om diverse redenen gegrond werden verklaard

Klacht over de afhandeling van een dossier inzake een verkeersovertreding en de gebrekkige communicatie door het parket (16 en 17)

Klager beging een verkeersovertreding. Hij beklagde er zich over dat hij betalingsherinneringen bleef ontvangen van het parket, ook al had hij de onmiddellijke inning op 28 december 2017 betaald.

Uit het onderzoek van de AOC bleek dat klager de onmiddellijke inning inderdaad had betaald. Toch had de politie het proces-verbaal doorgestuurd naar het parket. Het proces-verbaal werd verwerkt in het informaticasysteem van het parket, en de behandelende magistraat gaf opdracht aan de politie om klager te verhoren en bij hem langs te gaan. Daarop kwam een antwoord dat foutief werd ingeschat door het parket. Hierdoor werd er toch een voorstel van minnelijke schikking naar klager verstuurd. De reactie van klager daarop werd ontvangen. Zijn betaling werd geregistreerd, maar men vergat het voorstel van minnelijke schikking te annuleren. Daardoor kreeg klager toch weer een betalingsherinnering. De reactie van klager daarop werd ook ontvangen. Het parket liet echter na om klager te informeren over de effectieve afsluiting van zijn dossier.

De AOC besliste dat verschillende handelingen waren misgelopen in het dossier van klager en dat er niet behoorlijk met hem werd gecommuniceerd door het parket. Zij verklaarde de klacht dan ook gegrond. De procureur des Konings nam de nodige initiatieven om dit in de toekomst te kunnen vermijden.

4.2. Franstalige advies- en onderzoekscommissie (CAE)

Van de 72 klachten waarvoor de CAE zich bevoegd heeft verklaard, bleken er 10 (of 13,89%) gegrond. Hierna volgt de beknopte samenvatting van die klachten, genummerd van 1 tot 10.

4.2.1. Klachten over de communicatie met justitie

Klacht over de communicatie met het parket (geen antwoord van het parket op brieven van advocaten die de opheffing van een beslag vragen nadat het dossier werd geseponneerd) (1)

In het kader van een strafrechtelijk onderzoek had het parket een voertuig in beslag genomen dat bij een garagist stond, cliënt van meester V. Hoewel het strafdossier in mei 2016 werd geseponneerd, werd het beslag gehandhaafd. De advocaat van de verzekeraar van de eigenaar van het voertuig (in zijn rechten gesteld) had het parket reeds enkele brieven gestuurd (in april, mei en augustus 2018) opdat het voertuig dat bij een garagist stond, zou worden vrijgegeven (opheffing van het beslag). Meester V doet zijn beklag over het feit dat de brieven niet werden beantwoord.

Op de vraag van de CAE heeft de procureur des Konings geantwoord dat de drie brieven, ten gevolge van problemen bij de administratieve diensten, niet voldoende snel werden voorgelegd aan de magistratuur die belast was met het dossier, dat hij die situatie betreurt en dat er interne maatregelen werden genomen om dergelijke situaties in de toekomst te voorkomen. Parallel daarmee werden antwoorden gestuurd naar Meester V en naar de advocaat van de verzekeraar.

De CAE is van mening dat de situatie waardoor het parket pas heel laat een antwoord heeft gestuurd, een slechte werking van de rechterlijke orde is en heeft de klacht daarom gegrond verklaard. De CAE is tevreden dat maatregelen werden getroffen om dergelijke situaties in de toekomst te voorkomen.

Klacht over de communicatie met het parket (laattijdig antwoord van het parket op een brief waarin een persoon bij wie een huiszoeking werd gedaan in het kader van een dossier, de uitkomst van dit dossier vraagt, al meer dan een jaar geseponneerd) (2)

In juni 2015 had de gewezen werkgever van de heer E. een klacht tegen hem ingediend en medio oktober 2016 werd een huiszoeking gedaan op zijn vroegere wettelijke woonplaats. Omdat hij de uitkomst van het dossier niet kende, had de heer E. een aangetekende brief gestuurd die het parket eind oktober 2018 in ontvangst heeft genomen. Eind december 2018 had de heer E. nog steeds geen antwoord ontvangen en deed zijn beklag daarover. Hij heeft de CAE begin maart 2019 gemeld dat de substituut die belast was met het dossier hem eind februari 2019 eindelijk had geantwoord dat het dossier midden juli 2017 werd geseponneerd bij gebrek aan voldoende bezwaren. De heer E. vond het jammer dat hij niet vroeger werd ingelicht.

Op de vraag van de CAE heeft de procureur des Konings het volgende geantwoord:

- na onderzoek en meer bepaald een mini-instructie werd het dossier midden juli 2017 inderdaad geseponneerd;
- toen het parket de brief van de heer E. eind oktober 2018 ontving, werd het dossier overgemaakt aan de correctionele griffie van de rechtbank van eerste aanleg voor de uitvoering van de beslissingen betreffende de bewijsstukken. Volgens de procureur des Konings *“verklaarde dit dat de brief pas in februari 2019 werd voorgelegd (aan de substituut die belast was met het dossier)”*;
- op dat moment werd een antwoord gestuurd naar de heer E.

De CAE is van mening dat het parket abnormaal veel tijd heeft genomen om de brief van de klager van oktober 2018 te beantwoorden en heeft dit als een slechte werking van de rechterlijke orde beschouwd. Ze heeft de klacht bijgevolg gegrond verklaard. De CAE heeft de klager bedankt om deze complexe problematiek van de eventuele informatie die moet worden meegegeven aan bepaalde personen die op de hoogte zijn van een gerechtelijk onderzoek (hier een mini-instructie), bij seponering van het dossier onder haar aandacht te brengen.

Klacht over de communicatie met de griffie van een vredegerecht (de oproepingsbrief voor de dochter van de te beschermen persoon werd enkel naar een verkeerd adres gestuurd, dat in het verzoekschrift stond) (3)

Mevrouw K. stipte aan dat ze in april 2013 bij het lezen van de erfrechtverklaring van haar vader had vernomen dat haar broer de bewindvoerder van haar moeder was. Ze verweet het vredegerecht met name dat ze niet op de hoogte werd gesteld, alsook een gebrek aan “*volharding om de personen in te lichten die betrokken zijn*” bij de bewindvoering van haar ouders. Mevrouw K. werd in de twee beschikkingen van begin januari 2011 waarin haar ouders een bewindvoerder werden toegewezen (in dit geval haar broer) vermeld als persoon die werd uitgenodigd maar verstek liet, wat ze schandalig vond.

Uit haar brieven bleek dat het vredegerecht haar begin december 2010 een gerechtsbrief had gestuurd om haar uit te nodigen voor de zitting van eind december 2010 waarna haar ouders onder bewindvoering werden geplaatst, maar enkel naar een verkeerd adres omdat de griffie haar juiste adres niet had gevonden (verschillend van het adres in het verzoekschrift, waarnaar de gerechtsbrief werd gestuurd)¹⁴.

De CAE heeft aangestipt dat artikel 488bis, B, § 7, vijfde lid van het Burgerlijk Wetboek, zoals het toen van toepassing was, de volgende regel bepaalde: “Daarenboven verwittigt de griffier bij gerechtsbrief de in het verzoekschrift vermelde familieleden dat er een verzoekschrift werd ingediend, van de plaats en het tijdstip van het verhoor van de te beschermen persoon.” Vermits geen gerechtsbrief werd gestuurd naar het adres waarop klager in de bevolkingsregisters is ingeschreven, heeft de CAE een slechte werking van de rechterlijke orde vastgesteld (los van het begrip fout) en de grief bijgevolg gegrond verklaard.

Klacht over de communicatie met de griffie van een rechtbank van eerste aanleg (geen antwoord op de talrijke brieven, e-mails en faxberichten waarin de rechtsdagbepaling van de zaak werd gevraagd, en op telefonische oproepen, behalve eenmaal om te vertellen dat het dossier verloren was) (4)

In de klacht die hij begin september 2018 indiende, verklaarde de heer L. dat noch zijn advocaat noch hij antwoord hadden gekregen op de talrijke brieven, e-mails en faxberichten die ze sinds midden januari 2018 naar de rechtbank van eerste aanleg hadden gestuurd (op het adres van een van haar vestigingen) met het verzoek om de rechtsdag van zijn zaak te bepalen. Hij had ook herhaaldelijk geprobeerd om een griffier en de hoofdgriffier van de rechtbank telefonisch te bereiken op verschillende uren en dagen. Een secretaresse van zijn advocaat is er eenmaal in geslaagd gedurende 30 seconden met een griffier te praten, die hem meedeelde dat hij zijn dossier had verloren.

Uiteindelijk werd midden oktober 2018 een beschikking tot vaststelling genomen nadat de vereiste voorafgaande betekeningen werden gedaan eind augustus 2018 (toen het dossier eindelijk was teruggevonden). Een zitting was gepland begin januari 2019.

Net als de voorzitter en de nieuwe hoofdgriffier van de rechtbank heeft de CAE in menig opzicht de slechte werking van de rechtbank vastgesteld (brieven die niet ter bestemming aangekomen zijn¹⁵, niet-beantwoorde van telefonische oproepen, dossier dat verloren wordt verklaard). Ze heeft de klacht bijgevolg gegrond verklaard. De CAE heeft erop gewezen dat die slechte werking gedeeltelijk te wijten is aan de hele lange termijn (meer dan een jaar) die de FOD Justitie nodig had om een vervanger te vinden voor de hoofdgriffier (die begin augustus 2017 met pensioen is gegaan). Zowel de voorzitter als de nieuwe hoofdgriffier van de rechtbank zijn zich perfect bewust van de problemen die door de slechte werking ontstaan. Ze hebben op eigen initiatief een reeks (verregaande) maatregelen genomen die geschikt lijken om dergelijke situaties in de toekomst te voorkomen. De CAE heeft de klager bedankt voor zijn klacht die heeft bijgedragen tot een betere werking van de rechterlijke orde.

¹⁴ Uit een brief van de griffie aan mevrouw K. blijkt dat haar geboortedatum nodig was om haar juiste adres te vinden nadat de gerechtsbrief midden december 2010 naar de griffie werd teruggestuurd omdat het adres verkeerd was.

De griffie beweerde ook wettelijk niet verplicht te zijn adressen op te zoeken van personen die ze uitnodigt om te verschijnen, dat ze enkel rekening moest houden met de inlichtingen die de partijen meedelen (in deze zaak de informatie uit het verzoekschrift dat werd ingediend door de broer van mevrouw K).

¹⁵ Het dossier bevatte slechts een brief van de advocaat van de heer L, die eind juni 2018 werd gefaxt.

Klacht over de communicatie met de jeugdrechter (de oproepingsbrief werd naar alle waarschijnlijkheid de dag voor het gesprek gepost) (5)

De heer B. heeft een klacht ingediend over een *“wil om (hem) fictief op te roepen door (hem) de brief op de vooravond van de zitting te sturen”*, die *“aankomt nadat de afspraak plaats vindt (heeft plaatsgevonden).”* Tijdens het onderzoek van de klacht door de CAE heeft de heer B. een kopie neergelegd van een enveloppe van de jeugdsectie van de rechtbank van eerste aanleg, die was afgestempeld op 6 februari 2017, alsook een kopie van een oproepingsbrief van 1 februari 2017, ondertekend door de jeugdrechter, waarin de heer B. werd opgeroepen voor een gesprek op dinsdag 7 februari 2017 om 10u.30.

Op de vraag van de CAE heeft de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg bevestigd dat de heer B. op 7 februari 2017 om 10u.30 niet op het kabinet aanwezig was voor het gesprek.

De CAE is van mening dat een rechtzoekende van de openbare dienst die de gerechtelijk orde verstrekt, mag verwachten dat de oproepingsbrieven enkele dagen voor het gesprek worden opgestuurd zodat de rechtzoekende er tijdig kennis van kan nemen. Dat was hier blijkbaar niet het geval. De CAE heeft bijgevolg een slechte werking van de rechterlijke orde vastgesteld en de klacht gegrond verklaard. Ze heeft de voorzitter van de rechtbank gevraagd de betrokken jeugdrechter en de hoofdgriffier in te lichten zodat ze maatregelen kunnen nemen om een dergelijke slechte werking in de toekomst te voorkomen.

Klacht over de communicatie met de parketmagistraat (de brief van het parket geeft onvoldoende toelichting bij zijn weigering een zaak aanhangig te maken bij de rechtbank van eerste aanleg, bij zijn nieuwe praktijk ter zake en bij de mogelijkheid voor de klager om de zaak aanhangig te maken bij de rechtbank van eerste aanleg, zoals vermeld in de brief) (6)

De heer V. die in Canada woont, heeft een klacht ingediend over een brief die het parket eind november 2017 naar de Dienst Nationaliteit van de Directie Personenrecht van de FOD Buitenlandse Zaken heeft gestuurd. Met die brief reageert het parket op het verzoek van die dienst om de rechtbank van eerste aanleg te vragen de termijn voor het afleggen van de verklaring van behoud van de Belgische nationaliteit te verlengen ten gunste van de heer V. (en zijn dochter). De heer V. had die verklaring voordien immers niet tijdig kunnen afleggen (voor de leeftijd van 28 jaar) om redenen buiten zijn wil om (namelijk fouten van de Belgische federale administraties waarover we hier niet uitweiden omdat dat te omslachtig zou zijn).

In zijn brief formuleerde de substituut van de procureur des Konings in elliptische bewoordingen een weigering om de rechtbank van eerste aanleg te vragen de termijn voor het behoud van de Belgische nationaliteit te verlengen ten gunste van de heer V. Die weigering werd gedaan op basis van de beslissing van het parket om *“zijn tussenkomsten voor de verlenging van de termijn voor het afleggen van de verklaring van behoud van de Belgische nationaliteit te beperken, in het bijzonder in de context van artikel 22 van het Wetboek van de (Belgische) nationaliteit, aangezien het om een volwassen persoon gaat die al heel lang ver van het Koninkrijk woont (en geen ambt uitoefent dat hem door de Belgische Regering opgedragen is)”*. De substituut verduidelijkte *“dat hij vindt dat (...) heel wat andere prioritaire zaken heeft waarmee hij zich moet bezighouden”* en dat de heer V. *“de zaak zelf aanhangig kon maken bij de rechtbank.”*

Het parket en de CAE hebben enkele brieven uitgewisseld om de exacte betekenis van die brief toe te lichten¹⁶.

¹⁶ De CAE heeft onderstaande uitleg gekregen (in het kort):

- een praetoriaanse praktijk - zonder wettelijke grondslag - laat de betrokkenen en het parket toe om de rechtbank een langere termijn te vragen indien de termijn door overmacht of toeval wordt overschreden;
- die *“praetoriaanse praktijk die eruit bestaat de verzoeker een nieuwe termijn toe te kennen om een verklaring van behoud van de Belgische nationaliteit af te leggen na het overschrijden van de wettelijke leeftijd van 28 jaar die wordt voorgeschreven door artikel 22, § 1, 5° van het Wetboek van de Belgische nationaliteit, geïnterpreteerd a contrario, steunde uitsluitend op de door gewoonte ingegeven uitzondering van toeval en/of overmacht”*;
- *“geen enkele positiefrechtelijke tekst bevestigde die praktijk”*;
- *“het is een initiatief van de Franstalige rechtbanken ... maar hun Nederlandstalige confraters spartelden tegen, net omdat er geen wettelijke grondslag is”*;

Op basis van de toelichtingen van het parket is de CAE van mening dat de beslissing van het parket op zich niet kan worden bekritiseerd omdat ze het gevolg was van de beoordeling van de prioriteiten van de dienst en omdat geen enkele tekst het parket verplichtte aan de rechtbank van eerste aanleg te vragen om de termijn voor het behoud van de Belgische nationaliteit te verlengen ten gunste van de klager.

De CAE was echter van mening dat de klacht gegrond was omdat ze handelde over de inhoud van de brief die het parket eind november 2017 naar de Dienst Nationaliteit van de Directie Personenrecht van de FOD Buitenlandse Zaken stuurde. Volgens de CAE was die brief bestemd voor die administratieve dienst, maar ook voor de klager zelf, zij het indirect. De CAE was van mening dat de brief onvoldoende precies was op volgende punten:

1- De brief bevatte geen informatie over de nieuwe praktijk die het parket hanteerde na voornoemde beslissing die dateert van "eind 2017": als het om een beperking van de interventies ging, tot welke gevallen werden ze dan vanaf heden beperkt? De CAE wijst erop dat de brieven die ze van het parket ontvangen heeft, duidelijk aantonen dat het parket "eind 2017" had beslist om de "betrokkenen vanaf dan zelf het initiatief te laten nemen" en om "niet langer de praetoriaanse praktijk toe te passen." Dit betekent dat het niet zomaar een beperking was, zoals dat eind november 2017 werd geschreven, maar een volledige afschaffing van de initiatieven van het parket ter zake.

2- De nieuwe restrictieve praktijk werd aangekondigd in de brief van eind november 2017, maar om welke redenen werd het verzoek om een verlenging van de termijn voor het afleggen van de verklaring van behoud van de Belgische nationaliteit ten voordele van de klager te vragen, niet ingewilligd? Zelfs indien het parket beslist had om zijn interventies te beperken, had het rekening moeten houden met de bijzondere redenen die werden ingeroepen om het verzoek te staven, met name de volledige geschiedenis die in de klacht wordt vermeld en het feit dat de administratieve autoriteiten, na meerdere jaren, eindelijk hadden erkend dat de klager wel degelijk de Belgische nationaliteit gekregen had bij de geboorte. De CAE heeft benadrukt dat de administratieve autoriteit het verzoek van de klager om de termijn voor het afleggen van de verklaring van behoud van de Belgische nationaliteit bij de rechtbank van eerste aanleg te verlengen, had ingediend bij het parket. De rechtzoekende had hierdoor legitiem vertrouwen in de opgestarte procedure. De CAE is van mening dat bij de elliptische weigering zonder verdere motivering geen rekening werd gehouden met dit legitieme vertrouwen.

3- De brief van eind november 2017 vermeldde dat "de klager de zaak in voorkomend geval zelf aanhangig kon maken bij de rechtbank." Uit de brieven die het parket naar de CAE stuurde, bleek dat de mogelijkheid om de zaak aanhangig te maken bij de rechtbank van eerste aanleg "uitsluitend gebaseerd was op de door gewoonte ingegeven uitzondering van toeval en/of overmacht", dat ze op geen enkele positiefrechtelijke tekst steunde, dat ze niet werd bevestigd door een omzendbrief, instructie of richtlijn en dat de rechtbank die mogelijkheid slechts "uitzonderlijk" geeft. In de laatste brief die de procureur des Konings naar de CAE stuurde, gaf hij geen antwoord op de vraag van de CAE of de toelichtingen bij die 'zuiver praetoriaanse praktijk' werden meegedeeld aan de FOD Buitenlandse Zaken om ervoor te zorgen dat de consulaire posten de rechtzoekenden hierover konden inlichten.

De CAE is van mening dat het parket in zijn brief van eind november 2017 niet enkel moest vermelden dat "de klager de zaak in voorkomend geval zelf aanhangig kon maken bij de rechtbank", maar zowel de FOD Buitenlandse Zaken als de klager zelf nauwkeurige informatie moest geven over de mogelijkheid om de zaak aanhangig te maken bij de rechtbank van eerste aanleg (die noch werd geregeld door, noch werd vastgelegd in positiefrechtelijke teksten), zodat de klager zijn rechten zo goed mogelijk kon uitoefenen.

De CAE heeft een kopie van haar beslissing en van het volledige klachtendossier overgemaakt aan de minister van Buitenlandse Zaken opdat zijn diensten alle initiatieven kunnen nemen die ze nuttig achten (bijkomende informatie geven aan de klager over de nieuwe administratieve procedure tot herkrijging van de Belgische nationaliteit, opvolging van de procedure gelet op de problemen met het consulaat of de klager bijstaan in de

-
- hoewel "geen enkele omzendbrief, instructie of richtlijn zou zijn verspreid waarin die praktijk werd goedgekeurd of afgekeurd", maakte de Franstalige vleugel van het parket tot eind 2017 gebruik van die mogelijkheid (facultatieve interventie);
  - "door de toestroom van soortgelijke verzoeken van de FOD Buitenlandse Zaken (die deze centraliseerde, had, (de substituut) eind 2017, in overleg met zijn Nederlandstalige collega's - die traditioneel veel strikter waren ter zake - beslist om de betrokkenen vanaf dan zelf het initiatief te laten nemen".

Dankzij nieuwe wettelijke bepalingen die midden juli 2018 van kracht geworden zijn, had de heer V nu twee mogelijkheden. De CAE lichtte hem daarover in: hij kon een verlenging van de termijn vragen aan de rechtbank (praetoriaanse praktijk) of een administratief verzoek tot herkrijging van de Belgische nationaliteit indienen met toepassing van die nieuwe bepalingen. Het was dus aan hem om het rechtsmiddel te kiezen dat hem het meest gepast leek.

stappen die hij bij de rechtbank van eerste aanleg moet ondernemen, ...), gelet op het feit dat de situatie van de klager en zijn dochter het gevolg was van fouten die de federale administraties zouden hebben gemaakt.

Klacht over de communicatie met het parket en de trage expertise (geen antwoord van het parket op de meeste berichten van een advocaat die de voortgang van het dossier wil kennen, in een context die wordt gekenmerkt door een abnormaal lang deskundigenonderzoek) (7)

De cliënt van meester Z., de heer W., was in juni 2017 betrokken bij een verkeersongeval. Hij werd daarbij ernstig verwond. Het parket had een gerechtelijk onderzoek geopend. Meester Z. wees erop dat hij meerdere e-mails en faxen naar het parket had gestuurd (tussen juni 2017 en augustus 2018) om de stand van het dossier te kennen¹⁷. Meester Z. wees erop dat hij slechts een enkel antwoord had gekregen op zijn e-mails en faxen, met name eind juni 2017 toen het parket hem meedeelde dat het onderzoek nog steeds liep.

Meester Z. voegde eraan toe dat hij midden november 2018 een verzoekschrift had ingediend om het dossier te mogen inkijken of om er een kopie van te krijgen. Eind november 2018 had het parket hem de toelating gegeven om het dossier in te kijken maar niet om er een kopie van te krijgen. Bij de raadpleging van het dossier vernam meester Z. dat alle getuigen werden gehoord, maar dat het parket ongetwijfeld nog wachtte op het verslag van deskundige R., die nochtans midden juli 2017 werd aangesteld.

De CAE heeft de klacht onderzocht om te weten wat er gebeurd is¹⁸.

Naar aanleiding van de klacht (samen met de laatste klacht hieronder) heeft de procureur des Konings zijn diensten richtlijnen gegeven om brieven die betrekking hebben op dossiers met abnormale vertraging, systematisch voor te leggen aan een magistraat.

De CAE is, net als de procureur des Konings, van mening dat de aangeklaagde situatie abnormaal was.

¹⁷ Meester Z. verduidelijkt dat de burgerlijke-aansprakelijkheidsverzekeraar van de dader van het ongeval weigerde tussen te komen in de financiële vergoeding van de heer W. zolang er geen beslissing was van het parket en dat het voor zijn cliënt dus belangrijk was dat er zo snel mogelijk een beslissing werd genomen.

¹⁸ De antwoorden op de vragen van de CAE, die met name werden gegeven door de procureur des Konings, leren het volgende:

- deskundige R. werd op de dag van het ongeval mondeling gevorderd en de vorderingen werden midden juli 2017 schriftelijk bevestigd;
- het parket heeft de verschillende vereiste verhoren midden juli 2017 ontvangen samen met het oorspronkelijke proces-verbaal;
- sindsdien ontbrak enkel het deskundigenverslag om het onderzoek te kunnen afsluiten (het was *“niet mogelijk om de zaak vast te stellen (optie waaraan de procureur des Konings op het eerste gezicht de voorkeur gaf gelet op de ernst van het dossier) zonder dit verslag dat nodig was om een objectieve analyse te hebben van de omstandigheden van het ongeval wat betreft de strafrechtelijke en burgerlijke aansprakelijkheid van de betrokken personen”*);
- eind januari 2018 zou meester Z. een standaardbrief hebben ontvangen waarin hem werd meegedeeld dat het onderzoek nog steeds loopt, in afwachting van het deskundigenverslag;
- de procureur des Konings betreurde het feit dat deskundige R. zijn verslag met zoveel vertraging had neergelegd;
- hij verduidelijkt:
  - o *“ een (...) terugkerend probleem in deze materie is de nood aan een verslag van een uitgebreid deskundigenonderzoek, vooral bij ernstige of dodelijke ongevallen”*;
  - o *“slechts weinig deskundigen willen voor Justitie werken door de tarieven en betalingstermijnen die worden gehanteerd, ze hebben een hoge werklast en dat kan tot een zekere vertraging in de redactie van de verslagen leiden”*;
  - o het parket stuurde herinneringsbrieven naar deskundige R, meer bepaald midden september 2017, eind november 2017, midden januari 2018, midden maart 2018 en eind november 2018 ;
  - o begin februari 2019 werd uiteindelijk een laatste brief gestuurd naar deskundige R waarmee hij in gebreke werd gesteld om zijn verslag binnen de maand in te dienen;
- deskundige R. heeft zijn verslag uiteindelijk ingediend tussen begin februari en eind maart 2019;
- begin april 2019 was de bepaling van de rechtsdag hangende;
- de procureur des Konings wees er ook op dat *“het probleem van de overschrijding van de termijn voor deskundigenonderzoeken helaas een realiteit was waaraan zijn parket, net als andere parketten het hoofd moest bieden”* en dat *“een vergadering op korte termijn was gepland met de deskundige om een oplossing te vinden voor die moeilijkheden en een te lange wachttijd voor de slachtoffers te voorkomen”*;
- de procureur des Konings erkende dat *“de reactie op de brieven (van meester Z.) (...) in dit geval niet optimaal was geweest, net als het beheer van de vertraging van de deskundige”*;
- wel moest worden verduidelijkt dat *“het parket sinds 2015 (...) een groot tekort aan magistraten en administratief personeel kende”*;
- de enige magistraat-titularis voor verkeerszaken in de betrokken afdeling van het parket *“was net opnieuw deeltijds aan het werk nadat hij anderhalf jaar afwezig was geweest ten gevolge van een ernstig ongeval”*.

Er waren ernstige tekortkomingen:

- geen antwoord van het parket op de meeste berichten van de klager; de CAE heeft evenwel nota genomen van het feit dat een groot tekort aan magistraten en administratief personeel en het probleem met de vervanging van een langdurig afwezige magistraat, deze tekortkoming deels verklaren;
- omdat de deskundige, meer dan anderhalf jaar na zijn aanstelling, nog geen verslag had ingediend, kon het dossier niet worden behandeld; die bijzonder lange termijn kan niet worden verweten aan het parket of de behandeling van het dossier door zijn diensten, die de deskundige regelmatig herinneringen hebben gestuurd.

De CAE heeft de klacht bijgevolg gegrond verklaard, hoewel de slechte werking niet volledig kan worden toegeschreven aan de rechtelijke orde.

4.2.2. Klachten over het verloop van de procedure of trage procedures

Klacht over het verloop van de procedure, en bijkomstig over de communicatie met het parket, de trage procedure en de werking van de politiediensten (opvolging door politie en parket van de klachten die werden ingediend bij de politiediensten en met een ambtshalve politieel onderzoek werden behandeld, en van een brief aan het parket) (8)

De heer TG meldde dat hij klacht had ingediend bij de politiediensten (midden december 2018) tegen de heer TF (reeds veroordeeld voor onder andere opsluiting en slagen en verwondingen, toegebracht aan juffrouw FG, dochter van de heer TG) voor diverse feiten (het regelmatig slaan van juffrouw FG en indringing in zijn woning waar hij juffrouw FG achtervolgde die zich hier verborgen had om aan zijn slagen te ontsnappen). De heer TG wees erop dat de heer TF de voorwaarden die de rechtbank had opgelegd (de voorwaarde om geen inbreuken meer te plegen) voor de opschorting van de gevangenisstraf waartoe hij werd veroordeeld, niet naleefde.

Hij voegde eraan toe dat hij het parket (eind januari 2019) ook een brief had gestuurd om nieuwe slagen en verwondingen aan te geven die TF eind januari 2019 tweemaal had toegebracht aan FG¹⁹.

Hij klaagde erover dat er nog geen gevolg werd gegeven aan zijn klachten.

De procureur des Konings heeft de CAE eerst (begin april 2019) geantwoord dat het parket de brief van TG nooit had ontvangen en dat de politiediensten van de territoriaal bevoegde diensten evenmin akte hadden genomen van de nieuwe klacht (ten opzichte van het vorige dossier dat tot de veroordeling had geleid).

Daarna heeft de heer TG nieuwe stukken naar de CAE gestuurd²⁰.

De CAE stelde opnieuw de vraag aan de procureur des Konings die midden mei 2019 antwoordde dat de politiezone, in tegenstelling tot de informatie die hij voordien had verzameld en meegedeeld aan de CAE en die duidelijk verkeerd was, wel degelijk twee processen-verbaal had opgesteld en verwerkt tijdens het APO (ambtshalve politieel onderzoek²¹). Ze werden begin mei 2019 overgemaakt aan en ingevoerd door het parket. Het parket heeft het dossier sindsdien behandeld en de dienst slachtofferhulp werd verzocht contact op te

¹⁹ Hij voegde een kopie van zijn brief aan zijn klacht toe. Daarin werd met name verduidelijkt dat een buurman getuige zou zijn geweest van bepaalde slagen.

²⁰ Het ging over een kopie van:

- een proces-verbaal van zijn verhoor midden december 2018 door een inspecteur van de politiezone, waarin hij klacht indient tegen TF voor huisvredebreuk en verdenking van slagen en verwondingen toegebracht aan FG en zich benadeelde persoon verklaart. De heer TG verduidelijkt dat hij de politie ook een kopie had gegeven van de opname van zijn veiligheidscamera waaruit blijkt dat TF zijn dochter tot in zijn huis achtervolgde, wat hij als huisvredebreuk beschouwde;
- een mailgesprek met de lokale politie van die zone, van eind januari 2019, over nieuwe feiten (eveneens vermeld in de brief aan het parket). De heer TG voegde eraan toe dat hem telefonisch werd verteld dat de politie niet op eigen initiatief kon optreden tegen de feiten die hij had aangeklaagd.

De heer TG verduidelijkt trouwens dat een ander commissariaat contact had opgenomen na nieuwe feiten die TF tegen FG had gepleegd en die het voorwerp zouden zijn van een klacht van een zaakvoerder van een benzinstation, gestaafd door beelden.

²¹ Het begrip ambtshalve politieel onderzoek (APO) kan worden gedefinieerd als "het autonoom uitvoeren van een strafonderzoek door een leidende politieambtenaar (APO-officier) tijdens de reactieve onderzoeksfase en onder het toezicht van de procureur des Konings."

nemen met de heer TG om haar diensten aan te bieden. De procureur des Konings stipte in zijn brief ook aan dat het parket de politiezone erop zou wijzen dat het, gelet op de antecedenten van TF, beter zou zijn geweest om een mondeling advies te geven aan de magistraat en dat de uitvoeringstermijn van het APO niet voldeed aan de geldende richtlijnen.

Op verzoek van de CAE heeft de procureur des Konings zijn omzendbrief ter zake meegedeeld en informatie gegeven over de middelen die worden ingezet om de naleving en de goede toepassing ervan te verzekeren.

De procureur des Konings heeft trouwens verduidelijkt dat hij opzoekingen gedaan heeft, maar dat er geen spoor is van de brief die de heer TG naar het parket zou hebben gestuurd.

Rekening houdend met voorgaande elementen (geen spoor van de brief die de klager naar het parket had gestuurd, te lange behandelingstermijn van klachten die bij de politie werden ingediend gelet op de aard van die klachten, ...), heeft de CAE de klacht gegrond verklaard. Verder heeft ze beslist om het thema van het ambtshalve politieel onderzoek (APO) en de omkadering ervan, die op de voorgrond kwam bij deze klacht, te agenderen in de Verenigde advies- en onderzoekscommissie voor een algemene bespreking van het thema (en niet enkel dit specifieke geval).

Klacht over het verloop van de procedure en over de communicatie met het parket (lage opvolgingsgraad door het parket van de verzoeken van een advocaat om toegang te krijgen tot en een kopie te mogen maken van het strafdossier) (9) en klacht die wordt ingedeeld in de categorie ‘traag deskundigenonderzoek’ (het papieren dossier bevat de herinneringen van het parket aan de deskundige niet) (10)

De cliënt van meester L. was in april 2016 betrokken bij een verkeersongeval. Hij werd daarbij ernstig verwond. Het parket had een gerechtelijk onderzoek geopend. Op de dag van de feiten werd een deskundige, de heer C., ter plaatse gestuurd om vaststellingen te doen en een deskundigenverslag op te stellen. Meester L. meldde dat hij het parket begin februari 2017, begin december 2017 en midden februari 2018 brieven had gestuurd²² om de staat van het dossier te vragen en de toelating om kennis te nemen van het dossier en er een kopie van te krijgen²³. Meester L. verduidelijkte dat hij de dienst in kwestie midden maart 2017 en midden januari 2018 ook had gebeld.

Meester L. meldde dat hij het parket, dat zijn verzoeken niet had ingewilligd, eind mei 2018 een verzoekschrift heeft gestuurd op basis van artikel 21bis van het Wetboek van strafvordering en dat het parket hem eind september 2018 had toegelaten om het strafdossier in te kijken. Hij kreeg bij die gelegenheid ook te horen dat het verslag van deskundige C. nog niet in het dossier zat.

Eind november 2018 had de deskundige zijn verslag nog steeds niet neergelegd, ondanks de brief die meester L. hem ter zake stuurde begin oktober 2018.

Hoewel meester L. de traagheid vooral aan de deskundige toeschreef, vond hij toch dat het parket onvoldoende proactief geweest was in dit dossier: bij de raadpleging van het strafdossier eind september 2018 bevatte het slechts een herinnering aan de deskundige (terwijl het parket tijdens telefoongesprekken had aangegeven meerdere herinneringen te hebben gestuurd).

Dankzij de antwoorden van de procureur des Konings weet de CAE wat er gebeurd is²⁴.

²² De substituut die belast was met het dossier had een ‘kort antwoord’ op die brief geformuleerd dat eind februari 2018 naar Meester L. werd gefaxt en dat als volgt klonk: “Meester, ik heb na uw brief kennis genomen van het dossier. Alles wordt in het werk gesteld om de zaken te doen evolueren. Met vriendelijke groet.”

²³ De verzekeraar van de cliënt van meester L. vroeg een kopie van het proces-verbaal van het verhoor van zijn cliënt alvorens de erelonen van de advocaat ten laste te nemen (zijn cliënt wist niet zeker of hij in staat was geweest om verhoord te worden omdat hij aan geheugenverlies leed en zich de momenten voor en na het ongeval niet meer herinnerde).

²⁴ Uit de antwoorden van de procureur des Konings aan de CAE blijkt met name het volgende:

- deskundige C. werd op de dag van het ongeval mondeling gevorderd en de vorderingen werden midden juni 2016 schriftelijk bevestigd;
- het proces-verbaal van de politie kwam midden juni 2016 aan bij het parket;
- het parket heeft de laatste verhoren midden juni 2018 ontvangen;
- de procureur des Konings erkende dat het parket abnormaal veel tijd nodig had om dit dossier te beheren;

Naar aanleiding van de klacht heeft de procureur des Konings zijn diensten richtlijnen gegeven om brieven die betrekking hebben op dossiers met abnormale vertraging, systematisch voor te leggen aan een magistraat. De procureur des Konings heeft zijn diensten eraan herinnerd dat de praktijk van het 'snelle antwoord' (waarbij de stand van de zaak wordt weergegeven) op de brief van de eiser, verboden is.

De CAE is, net als de procureur des Konings, van mening dat de aangeklaagde situatie abnormaal was.

Er waren ernstige tekortkomingen:

- de lage opvolgingsgraad door het parket (voor de brief van eind september 2018) op de verzoeken van meester L. om kennis te nemen en een kopie te krijgen van het strafdossier; de CAE heeft evenwel nota genomen van het feit dat een groot tekort aan magistraten en administratief personeel en het probleem met de vervanging van een langdurig afwezige magistraat dit gebrek aan opvolging deels verklaren;
- omdat de deskundige, meer dan twee jaar en een half na zijn aanstelling, nog geen verslag had ingediend, kon het dossier niet worden behandeld; die bijzonder lange termijn ligt niet aan het parket en slechts in beperkte mate aan de behandeling van het dossier door zijn diensten, die de deskundige tot in maart 2017 regelmatig herinneringen hebben gestuurd.

De CAE is op dit punt evenwel van mening dat het voor een goede werking van de rechterlijke orde belangrijk is dat de verschillende herinneringen aan de deskundigen (en ruimer de verschillende brieven) in het papieren dossier worden vermeld, wat in deze zaak niet het geval was. De rechtzoekende mag van de openbare dienst die de rechtelijke orde verstrekt, verwachten dat alle informatie betreffende het exacte verloop van het onderzoek en betreffende alle acties die werden ondernomen om het onderzoek tot een goed einde te brengen, worden vermeld in het strafdossier dat hij mocht inkijken.

Gelet op al die elementen heeft de CAE de klacht bijgevolg gegrond verklaard, hoewel de slechte werking niet volledig kan worden toegeschreven aan de rechtelijke orde.

-
- enkel het deskundigenverslag ontbrak om het onderzoek te kunnen afsluiten (het was *"niet mogelijk om de zaak vast te stellen zonder dit verslag dat nodig was om een objectieve analyse te hebben van de omstandigheden van het ongeval wat betreft de strafrechtelijke en burgerlijke aansprakelijkheid van de betrokken personen"*);
  - de procureur des Konings betreunde het feit dat deskundige C. zijn verslag met zoveel vertraging had neergelegd;
  - hij verduidelijkte:
    - o *"een (...) terugkerend probleem in deze materie is de nood aan een verslag van een uitgebreid deskundigenonderzoek, vooral bij ernstige of dodelijke ongevallen"*;
    - o *"slechts weinig deskundigen willen voor Justitie werken door de tarieven en betalingstermijnen die worden gehanteerd, ze hebben een hoge werklast en dat kan tot een zekere vertraging in de redactie van de verslagen leiden"*;
    - o het parket stuurde herinneringsbrieven naar deskundige C., meer bepaald eind augustus 2016, midden oktober 2016, midden december 2016, begin maart 2017 en eind september 2018;
    - o *"omdat sommige herinneringen digitaal werden gegenereerd en op de 'machine' bleven, waren ze niet steeds fysiek toegevoegd aan het dossier"*;
    - o eind oktober 2018 had het parket deskundige C. per brief in gebreke gesteld om zijn verslag binnen de maand in te dienen;
    - o begin februari werd hem een nieuwe ingebrekestelling gestuurd om zijn verslag binnen de maand in te dienen;
    - o de deskundige was midden januari 2019 naar het parket gekomen om zich te verontschuldigen en te verduidelijken dat hij zijn verslag zo snel mogelijk zou indienen;
  - deskundige C. heeft zijn verslag uiteindelijk ingediend eind mei 2019;
  - het dossier zou worden vastgesteld op de zitting van de politierechtbank van midden september 2019;
  - de procureur des Konings betreunde dat het parket de verzoeken van Meester L om kennis te nemen en een kopie te krijgen van het strafdossier niet sneller had beantwoord (buiten het snelle antwoord van eind februari en de brief van eind september 2018, voornoemd, heeft het parket hem pas midden februari en midden maart 2017 ingelicht over het feit dat het onderzoek blijft lopen);
  - de procureur des Konings wees er ook op dat *"het probleem van de overschrijding van de termijn voor deskundigenonderzoeken helaas een realiteit was waaraan zijn parket, net als andere parketten het hoofd moest bieden"* en dat *"een vergadering op korte termijn was gepland met de deskundige om een oplossing te vinden voor die moeilijkheden en een te lange wachttijd voor de slachtoffers te voorkomen"*;
  - de procureur des Konings erkende dat *"de reactie op de brieven van Meester L (...) in dit geval niet optimaal was geweest, net als het beheer van de vertraging van de deskundige"*;
  - wel moest worden verduidelijkt dat *"het parket sinds 2015 (...) een groot tekort aan magistraten en administratief personeel kende"*;
  - de enige magistraat-titularis voor verkeerszaken in de betrokken afdeling van het parket *"was net opnieuw deeltijds aan het werk nadat hij anderhalf jaar afwezig was geweest ten gevolge van een ernstig ongeval"*.

IV. Besluit

Dit verslag heeft betrekking op het onderzoek en de behandeling van de in 2019 afgesloten klachten door de Nederlandstalige en Franstalige advies- en onderzoekscommissies, binnen de grenzen van hun bevoegdheden.

De advies- en onderzoekscommissies beseffen dat de klachten die ze ontvangen en opvolgen geen complete afspiegeling zijn van de – al dan niet gegronde - ontevredenheid van de rechtzoekenden ten overstaan van de rechterlijke orde en dat die klachten waarschijnlijk slechts het topje van de ijsberg van de beleving van tal van rechtzoekenden vormen.

Ze zijn er zich ook van bewust dat de disfuncties die ze vaststellen bij het behandelen van de klachten die bij hen aanhangig worden gemaakt, geen afspiegeling zijn van alle gevallen waarin de Belgische justitie niet goed werkt.

Dit doet geen afbreuk aan het nut van het onderzoek van de klachten die bij de Hoge Raad worden ingediend door uiteenlopende categorieën personen die in contact staan met de rechterlijke orde.

Soms volstaat het dat de advies- en onderzoekscommissie informatie vraagt aan de korpschef van een rechtscollège om het probleem op te lossen dat de klager aanklaagt. Dat is ook zo wanneer de commissie na onderzoek *in fine* geen disfunctie van de rechterlijke orde vaststelt. De rol van de advies- en onderzoekscommissies als toezichthouders is belangrijk.

Daarnaast zijn de klachten ook een bron van nuttige informatie voor de andere bevoegdheden van de advies- en onderzoekscommissies en van de Verenigde advies- en onderzoekscommissie. Na het onderzoek van een of meerdere klachten formuleren ze immers aanbevelingen en voorstellen voor de verdere verbetering van de werking van de rechterlijke orde. De klachten bepalen ook mee de thema's voor de audits en de bijzondere onderzoeken en zelfs voor de adviezen van de Verenigde advies- en onderzoekscommissie, hoewel ze natuurlijk niet alle problemen die aan het licht gebracht worden tijdens het onderzoek van klachten, kan uitdiepen.

Tot slot heeft de behandeling van klachten van burgers door een externe instelling een niet te onderschatten positieve impact op de goede werking van de rechterlijke orde: de leden van de rechterlijke orde passen hun werking aan omdat ze er in hun dagelijks werk rekening mee houden dat wat ze doen later misschien door de Advies- en onderzoekscommissie zou kunnen beschouwd worden als een disfunctie.